

Klagenævnet for vidtgående specialundervisning

Årsrapport

**Gennemgang af klagesager om
vidtgående specialundervisning
2008**

Februar 2009

Indholdsfortegnelse

1. Indledning	3
1.1 Indhold	3
1.2 Hovedtal for de afsluttede sager i 2008	3
2. Nærmere om klagenævnets virksomhed	6
2.1 Klagenævnets sammensætning	6
2.2. Klagenævnets virksomhed	6
2.2.1 Regler om klagenævnets virksomhed	6
2.2.2 Klagenævnets kompetence	7
2.2.3 Sagsbehandlingen i nævnet	7
3. Særlige hovedpunkter i klagenævnets arbejde i 2008	8
3.1 Klagernes fordeling på året.	8
3.2 Sagsantal og sagsbehandlingstid	8
3.3 Vejledning om sagsbehandling i specialundervisningssager	9
3.4 Diagnosefordeling	9
3.5 Beskrivelse af særlige problemstillinger i folkeskolesagerne	10
4. Klagesagerne i 2008	13
4.1 Væsentlige formelle fejl i de realitetsbehandlede sager	13
4.2 Småbørnssagerne	15
4.3 Folkeskolesagerne	15
4.3.1 Folkeskolesagerne antal og procentuelle fordeling opgjort på kommuner	15
4.3.2 Folkeskolesager vedrørende Københavns Kommune	17
4.3.3 Klager vedrørende regioner	17
4.3.4 Klagernes årsager	18
4.3.5 Klagernes fordeling på klassetrin	19
4.3.6 Klagernes fordeling på køn	20
4.3.7 Sagerne udfald	20
4.3.8 Realitetsbehandlede sager	22
4.3.9 Diagnoser	24
4.4 Ungdomssagerne	26
4.4.1 Afsluttede ungdomssager i 2008	28
4.4.2 Klageårsager	28
4.4.3 Diagnoser	29
4.4.4 Sagerne udfald	30
4.4.5 Realitetsbehandlede sager	30
4.5 Voksensagerne	30
Bilag 1. Udviklingen i antallet af klagesager	33
Bilag 2 Oversigt over figurer og faktabokse.	34

1. Indledning

1.1 Indhold

Klagenævnet for vidtgående specialundervisning skal inden den 1. marts hvert år offentliggøre en rapport over sin virksomhed i det foregående år, jf. § 17 i forretningsordenen for Klagenævnet for vidtgående specialundervisning.¹

Årsrapporten har til formål at give en bredere kreds af interessenter, herunder interesseorganisationer, myndigheder og borgere med interesse for området, indsigt i det arbejde, som klagenævnet udfører.

Rapporten giver et billede af de sager, som klagenævnet har behandlet i 2008 og de særlige problemstillinger, der har haft betydning for nævnets arbejde i det forløbne år. Årsrapporten for 2008 giver – modsat rapporten for 2007, som alene vedrørte specialundervisningssager på folkeskoleområdet – også et billede af de sager, der har været inden for ungdomsuddannelsen for unge med særlige behov og sager vedrørende specialundervisning for voksne. I rapporten sammenlignes tallene for folkeskolesagerne med de tilsvarende tal i årsrapporten for 2007. I bilag 1 vises en oversigt over udviklingen af antallet af klagesager fra 2002 samt to oversigtsskemaer, hvor hovedtal fra 2007 og 2008 sammenlignes.

Det skal bemærkes, at der i forbindelse med den databehandling, der knytter sig til rapportens opgørelser, er truffet en række valg, der indeholder et element af skøn. Der kan fx være foretaget et skøn i forbindelse med registreringen af, hvilken diagnose/henvisningsgrund, der ligger bag en klage. I nogle tilfælde henvises elever til specialundervisning på baggrund af flere diagnoser. I de tilfælde er det den primære diagnose, der er registreret. Ligeledes kan der være tale om en skønsmæssig vurdering af, hvad årsagen til en klage er, da det forekommer, at der i en klage angives flere forskellige klagepunkter.

1.2 Hovedtal for de afsluttede sager i 2008

I 2008 er der indkommet i alt 561 klager om specialundervisning til klagenævnet. Til sammenligning modtog klagenævnet 384 klager i 2007. Det er ikke muligt at sige noget sikkert, om årsagen til den relativt store stigning fra 2007 til 2008. Men en del af stigningen skyldes, at klagenævnet nu også behandler klager over ungdomsuddannelserne for unge med særlige behov og klager over specialundervisning for voksne. Der er modtaget 44 klager på ungdomsområdet og 37 klager på voksenområdet. Der er herudover modtaget 2 klager vedrørende førskolebørn. Der er i 2008 modtaget 478 klager på folkeskoleområdet.

309 af de klagesager, som er modtaget i 2008, er afsluttet i løbet af 2008. Herudover har klagenævnet også afsluttet behandlingen af 83 sager, hvor klagen er indgivet i 2007. Der er således afsluttet i alt 392 sager i 2008. I dette tal indgår sager, hvor klagen er realitetsbehandlet eller afvist, eller hvor der er opnået enighed mellem klager og kommune om specialundervisningstilbuddet, eller klagen er blevet trukket. Der var således ved årsskiftet 2008/2009 252 verserende klagesager fra 2008

Gruppen af indkomne sager er det samlede antal sager, klagenævnet har modtaget i 2008.

¹ Bekendtgørelse nr. 446 af 19. maj 2006.

Gruppen af afsluttede sager udgør de sager, der er færdigbehandlede i 2008. Heri indgår bl.a. også de sager, klagenævnet måtte afvise. En sag betragtes som afsluttet, når:

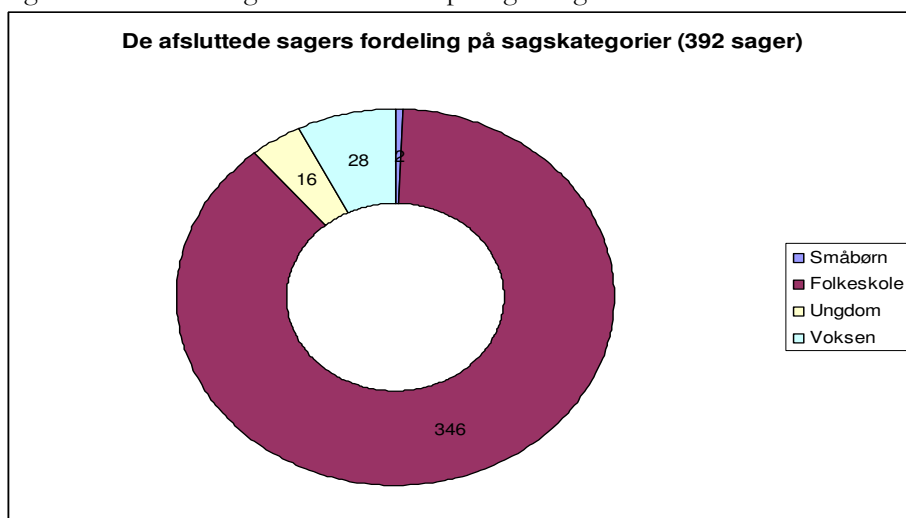
- klagenævnet har afvist² sagen,
- klagenævnet omgør kommunens beslutning i sagen, dvs. ændrer kommunens afgørelse eller hjemviser³ sagen til ny behandling,
- kommunen – inden klagenævnet har truffet afgørelse – genoptager sagen og træffer en ny afgørelse, således at sagen bliver forligt mellem forældre og kommune, eller
- når forældrene selv vælger at trække klagen tilbage.

Gruppen af realitetsbehandlede sager er et udtryk for, hvor mange sager nævnet reelt har truffet afgørelse i. En sag betragtes som realitetsbehandlet, når

- klagenævnet omgør kommunens beslutning i sagen, dvs. ændrer kommunens afgørelse eller hjemviser³ sagen til ny behandling, eller
- når klagenævnet ikke giver forældrene medhold i klagen.

De 392 afsluttede sager omhandler både kommunale afgørelser efter folkeskoleloven, lov om specialundervisning for voksne samt lov om ungdomsuddannelse for unge med særlige behov.⁴ Der er i 2008 alene afsluttet to klager over kommunernes afgørelse i sager om specialpædagogisk bistand for børn, der endnu ikke er påbegyndt skolegangen.⁵

Figur 1. Afsluttede sager i 2008 fordelt på sagskategorier

² Årsagerne til at afvise en klage er typisk, at den falder uden for klagenævnets kompetence, at klagefristen er overskredet, at kommunens afgørelse endnu ikke er truffet, eller at klagen skal videresendes til en anden myndighed. I 2008 indgår i denne kategori også sager, hvor klagenævnet har afvist at genoptage en klagesag.

³ Klager hjemvises til fornyet behandling i kommunerne i tilfælde, hvor der kommer væsentlige nye oplysninger i sagen eller i tilfælde af alvorlige fejl i kommunens sagsbehandling.

⁴ Lovbekendtgørelse nr. 1049 af 28. august 2007 om folkeskolen, Lovbekendtgørelse nr. 658 af 3. juli 2000 om specialundervisning af voksne og Lov nr. 564 af 6. juni 2007 om ungdomsuddannelse for unge med særlige behov.

⁵ Bekendtgørelse nr. 356 af 24. april 2006 om folkeskolens specialpædagogiske bistand til børn, der endnu ikke har påbegyndt skolegangen. Klagenævnet kan alene tage stilling til sager om specialpædagogisk bistand til førskolebørn, hvis der er tale om henvisning eller afslag på henvisning til specialpædagogisk bistand ved et regionalt tilbud.

Faktaboks 2. Fakta om de afsluttede klagesager i 2008

- De afsluttede sager fordeler sig som følger på de fire sagskategorier: 2 småbørnssager, 346 folkeskolesager, 16 ungdomssager og 28 voksensager.
- I alt 85 sager måtte afvises, typisk fordi de var udenfor klagenævnets kompetenceområde.
- I 121 tilfælde valgte den pågældende kommune/region at genoptage sagen med henblik på at opnå enighed med klageren, svarende til ca. 31 % af alle afsluttede sager.
- Klagenævnet realitetsbehandlede i 2008 186 sager.
- I alt 81 sager blev omgjort af klagenævnet, dvs. at klagenævnet enten ændrede en kommunes/regions afgørelse eller hjemviste sagen til fornyet behandling i kommunen/regionen på grund af væsentlige sagsbehandlingsfejl.
- Den gennemsnitlige sagsbehandlingstid i de 392 afsluttede sager var 135 dage.
- Den gennemsnitlige sagsbehandlingstid i de realitetsbehandlede sager var 164 dage (læs mere om sagsbehandlingstiden i afsnit 3.2).
- Klagenævnet fandt i 138 af de realitetsbehandlede sager anledning til at påtale sagsbehandlingsfejl i forbindelse med kommunernes behandling af sagerne.

Faktaboks 3. Fakta om folkeskolesager i 2008

- Klagenævnet afsluttede i 2008 346 folkeskolesager, hvoraf 162 blev realitetsbehandlet.
- Den hyppigste klageårsag i folkeskolesagerne var ”afslag på støtte i den overvejende del af undervisningstiden”, der udgjorde 27 % af de afsluttede sager.
- I næsten en tredjedel af folkeskolesagerne, svarende til 31 % blev der opnået enighed mellem klager og myndighed, før klagenævnet traf en endelig afgørelse i sagen.
- Klagenævnet omgjorde i 2008 69 folkeskolesager svarende til ca. 43 % af de realitetsbehandlede folkeskolesager.
- 12 % af folkeskolesagerne måtte klagenævnet afvise som værende udenfor nævnets kompetenceområde.
- Folkeskolesagerne fordelte sig kønsmæssigt således, at sager vedrørende piger udgjorde 25 %, mens sager vedrørende drenge udgjorde 75 %.
- Den hyppigst forekommende diagnose/henvisningsårsag i de afsluttede folkeskolesager var vanskeligheder forbundet med Asperger/autismespektrum forstyrrelse, hvilket var den primære diagnose/henvisningsårsag i 17 % af sagerne.

Faktaboks 4. Fakta om småbørnssager i 2008

- Klagenævnet afsluttede i 2008 to småbørnssager.
- Kun en af sagerne faldt indenfor klagenævnets kompetenceområde. Den anden blev afvist.

Faktaboks 5. Fakta om ungdomssager i 2008

- Klagenævnet modtog i 2008 44 klager vedrørende ungdomsuddannelsen for unge med særlige behov.
- Klagenævnet afsluttede i 2008 16 ungdomssager, hvoraf tre blev realitetsbehandlet.
- Den hyppigste klageårsag i ungdomssagerne var afslag på ungdomsuddannelse, hvilket var klageårsagen i 75 % af de afsluttede ungdomssager.

Faktaboks 6. Fakta om voksensagerne i 2008

- Klagenævnet afsluttede i 2008 28 voksensager, hvoraf 20 blev realitetsbehandlet.
- 18 % af voksensagerne måtte klagenævnet afvise, typisk fordi klagefristen var overskredet, eller fordi der endnu ikke forelå en afgørelse fra kommunen/regionsrådet i sagen.

2. Nærmere om klagenævnets virksomhed

2.1 Klagenævnets sammensætning

Klagenævnet for vidtgående specialundervisning er en uafhængig klageinstans. Klagenævnet for vidtgående specialundervisning består af en formand, som udpeges af undervisningsministeren, og fem medlemmer, som udpeges af undervisningsministeren efter indstilling fra KL, Danske Regioner og Danske Handicaporganisationer. Danske Regioner og KL kan hver udpege en sagkyndig rådgiver, der deltager i klagenævnets møder. Medlemmerne udpeges for en fireårig periode.

Klagenævnet har i 2008 haft følgende medlemmer:

Landsdommer Lis Sejr (formand)
 Direktør Torben Sørensen (stedfortræder for formanden)
 Udvalgsformand Søren Eriksen (Danske Regioner)
 Udvalgsmedlem Bent Winkler (KL)
 Udvalgsmedlem Gunhild Bach Nielsen (KL)
 Psykolog Kitt Boel (Danske Handicaporganisationer)
 Formand for Autismeforeningen Morten Carlsson (Danske Handicaporganisationer)

I 2008 har der til klagenævnet været tilknyttet særlig sagkyndig Lene Hatt (KL) samt Bente Brink og suppleant Kristian Helverskov Pedersen (Danske Regioner).

Suppleanter for klagenævnets medlemmer i 2008:
 Regionrådsmedlem Allan Holm Hansen (Danske Regioner)
 Udvalgsformand Charlotte Juhl Andersen (KL)
 Udvalgsmedlem Svend Thue Damgaard (KL)
 Brian Pedersen (Danske Handicaporganisationer)
 Signe Højsteen (Danske Handicaporganisationer)

2.2. Klagenævnets virksomhed

2.2.1 Regler om klagenævnets virksomhed

Klagenævnets virksomhed er reguleret i en række love og bekendtgørelser.

Oversigt over love og regler, der regulerer klagenævnets virksomhed

- ❖ Lovbekendtgørelse nr. 1049 af 28. august 2007 om folkeskolen
- ❖ Bekendtgørelse nr. 356 af 24. april 2006 om folkeskolens specialpædagogiske bistand til børn, der endnu ikke har påbegyndt skolegangen
- ❖ Bekendtgørelse nr. 1373 af 15. december 2005 om folkeskolens specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand
- ❖ Lovbekendtgørelse nr. 564 af 6. juni 2007 om ungdomsuddannelse for unge med særlige behov
- ❖ Bekendtgørelse nr. 974 af 19. juli 2007 om ungdomsuddannelse for unge med særlige behov
- ❖ Lovbekendtgørelse nr. 658 af 3. juli 2000 om specialundervisning af voksne
- ❖ Bekendtgørelse nr. 378 af 28. april 2006 om specialundervisning af voksne
- ❖ Bekendtgørelse nr. 446 af 19. maj 2006 om forretningsorden for Klagenævnet for vidtgående specialundervisning

Klagenævnet er også bundet af almindelige forvaltningsretlige regler, ligesom nævnet er forpligtet til at undersøge, om kommuner og regioner har overholdt reglerne, når nævnet behandler klagesager over de pågældende myndigheder.

2.2.2 Klagenævnets kompetence

Klagenævnet kan træffe afgørelse i sager om tilbud om specialundervisning til elever i folkeskolen. Det gælder elever, der har behov for undervisning i specialskoler og specialklasser, samt elever med behov for omfattende støtte i almindelige klasser. Klagenævnet behandler endvidere klager over ungdomsuddannelse for unge med særlige behov, klager over retlige spørgsmål vedrørende specialundervisning for voksne samt klager over regionale specialpædagogiske tilbud til førskolebørn. Se nærmere i afsnit 4.

Yderligere oplysninger om klagenævnets kompetence findes på klagenævnets hjemmeside på adressen www.klagenævnet.dk.

2.2.3 Sagsbehandlingen i nævnet

Der er til klagenævnet knyttet et sekretariat, der varetager forberedelsen af sagerne til nævnet. Sekretariatsfunktionen varetages af Styrelsen for Evaluering og Kvalitetsudvikling i Grundskolen (Skolestyrelsen).

Når klagenævnet modtager en klage over en kommunes afgørelse om specialundervisning, anmoder klagenævnets sekretariat kommunen om en udtalelse om sagen sammen med sagens akter. Når kommunens udtalelse og akterne foreligger, partshøres forældrene/den unge efter reglerne i forvaltningslovens § 19 om partshøring. Der går således typisk 4-6 uger, før høringen af kommunen og forældrene er gennemført.

Når høringen af kommunen og forældrene er gennemført, vurderes sagerne dels af en pædagogisk sagskyndig medarbejder og dels af en jurist i klagenævnets sekretariat. Sekretariatet forelægger herefter sagen for klagenævnet med en indstilling til sagens afgørelse.

Sagsbehandlingen i nævnet er reguleret i nævnets forretningsorden. Det fremgår heraf, at nævnets møder ikke er offentlige. Formanden kan tillade, at klageren, eleven, deltageren eller en repræsentant for disse personer udtaler sig over for nævnet ved personligt fremmøde. De pågældende kan ikke overvære nævnets forhandling eller afstemning. I tilfælde af stemmelighed er formandens stemme afgørende. Er der ikke enighed om en afgørelse, kan der afgives dissens, hvilket vil fremgå af afgørelsen. Efter at klage-

nævnet har truffet en afgørelse, modtager forældrene brev om afgørelsen, så vidt muligt senest tre dage efter nævnets møde.

Yderligere oplysninger om sagsbehandlingen findes på klagenævnets hjemmeside på adressen www.klagenaevnet.dk.

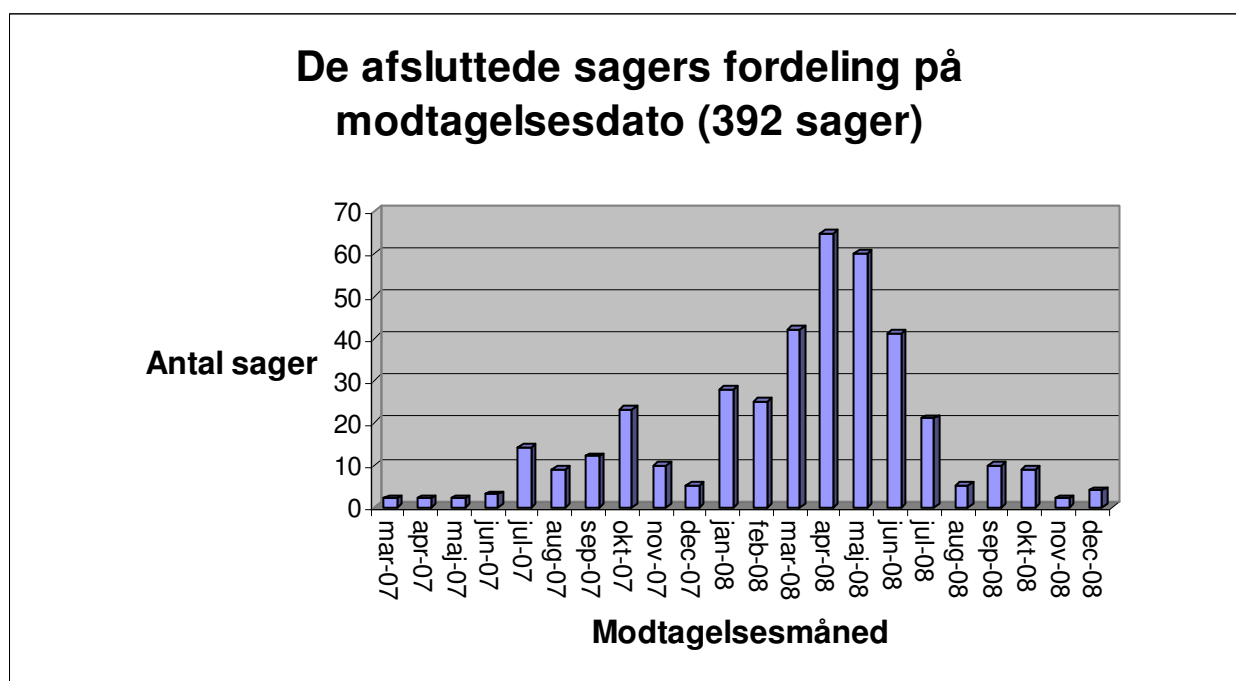
3. Særlige hovedpunkter i klagenævnets arbejde i 2008

3.1 Klagernes fordeling på året.

Som det fremgår af figur 7 nedenfor modtog klagenævnet særligt mange klager fra marts til slutningen af juni 2008.

Dette skyldes, at de fleste kommunale afgørelser på specialundervisningsområdet træffes i foråret og sommeren.

Figur 7. De afsluttede sagers modtagelsesdato fordelt på måneder

3.2 Sagsantal og sagsbehandlingstid

Antallet af klager er steget til 561 fra 384 i 2007. Der er således tale om en stigning på 46,1 %. Som følge af stigningen i antallet af klagesager tager behandlingen af en sag i klagenævnet i gennemsnit 4-5 måneder, heraf tager høringen af kommunen og forældrene typisk 4-6 uger.

Sagsbehandlingstiden for sager, der realitetsbehandles er i gennemsnit 164 dage (ca. 5,4 måneder), hvilket er lidt længere end gennemsnittet for alle de afsluttede sager, som er på 135 dage (ca. 4,5 måneder). Omkring 45 % af sagerne afsluttes, inden der er gået fem måneder.

Klagenævnet har taget en række initiativer for at sikre, at så mange sager som muligt blev behandlet inden skolestart. Klagenævnet øgede f.eks. antallet af møder henover sommeren.

Bemandingen af klagenævnets sekretariat blev forøget i slutningen af 2008 og starten af 2009. Der vil således fremover være tilknyttet fem jurister, en pædagogisk konsulent, to kontorfunktionærer samt tre studenter til sekretariatet. Det betyder, at antallet af medarbejdere er fordoblet i forhold til 2007. Herudover kan sekretariatet trække på fire eksterne pædagogiske rådgivere. Som følge af de ekstra ressourcer, som er blevet tilført klagenævnets sekretariat, er det klagenævnets mål, at sagsbehandlingstiden skal være på gennemsnitlig 2-3 måneder.

3.3 Vejledning om sagsbehandling i specialundervisningssager

Klagenævnets sekretariat har i 2008 udarbejdet en vejledning til kommunerne om sagsbehandling i specialundervisningssager, som er tilgængelig på klagenævnets hjemmeside www.klagenævnet.dk. Vejledningen er blevet udarbejdet i samarbejde med Danske Handicaporganisationer, KL, Danske Regioner og Undervisningsministeriet. Vejledningen tager udgangspunkt i sager om specialundervisning/specialpædagogisk bistand til folkeskolebørn og har til formål at forebygge fejl i sagsbehandlingen. Vejledningen indeholder bl.a. en tjekliste, som kan bruges i behandlingen af de enkelte sager. I forbindelse med vejledningens lancering har undervisningsministeren i et brev til landets kommuner opfordret kommunerne til at færdiggøre sager om specialundervisning så hurtigt som muligt samt besvare klagenævnets høringsbreve inden for de fastsatte høringsfrister, såfremt der er klaget over kommunens afgørelse om specialundervisning.

Da vejledningen er udgivet i slutningen af 2008, er det endnu for tidligt at sige, hvorvidt den har givet anledning til en forbedret sagsbehandling af specialundervisningssager i kommunerne. I 2009 vil klagenævnets sekretariat endvidere udgive en pjece til forældre, som giver en kort orientering om centrale punkter i specialundervisningssager.

Klagenævnet har i 2008 foretaget en revision af alle klagenævnets meddelelser, de såkaldte K-meddelelser, som indeholder en beskrivelse af klagenævnets praksis. K-meddelelserne er også tilgængelige på klagenævnets hjemmeside: www.klagenævnet.dk

3.4 Diagnosefordeling

Opgørelsen af realitetsbehandlede sager i 2008 er fordelt på følgende diagnoser/henvisningsgrunde:

- ❖ Generelle indlæringsvanskeligheder
- ❖ Socio-emotionelle vanskeligheder
- ❖ Tale- sproglige vanskeligheder
- ❖ Dysleksi
- ❖ Andre former for læse-skrivevanskeligheder
- ❖ Asperger/autismespektrumforstyrrelser, NLD
- ❖ ADHD/ADD
- ❖ OCD
- ❖ Bevægeproblemer
- ❖ Synsproblemer⁶
- ❖ Hørehandicap samt døve

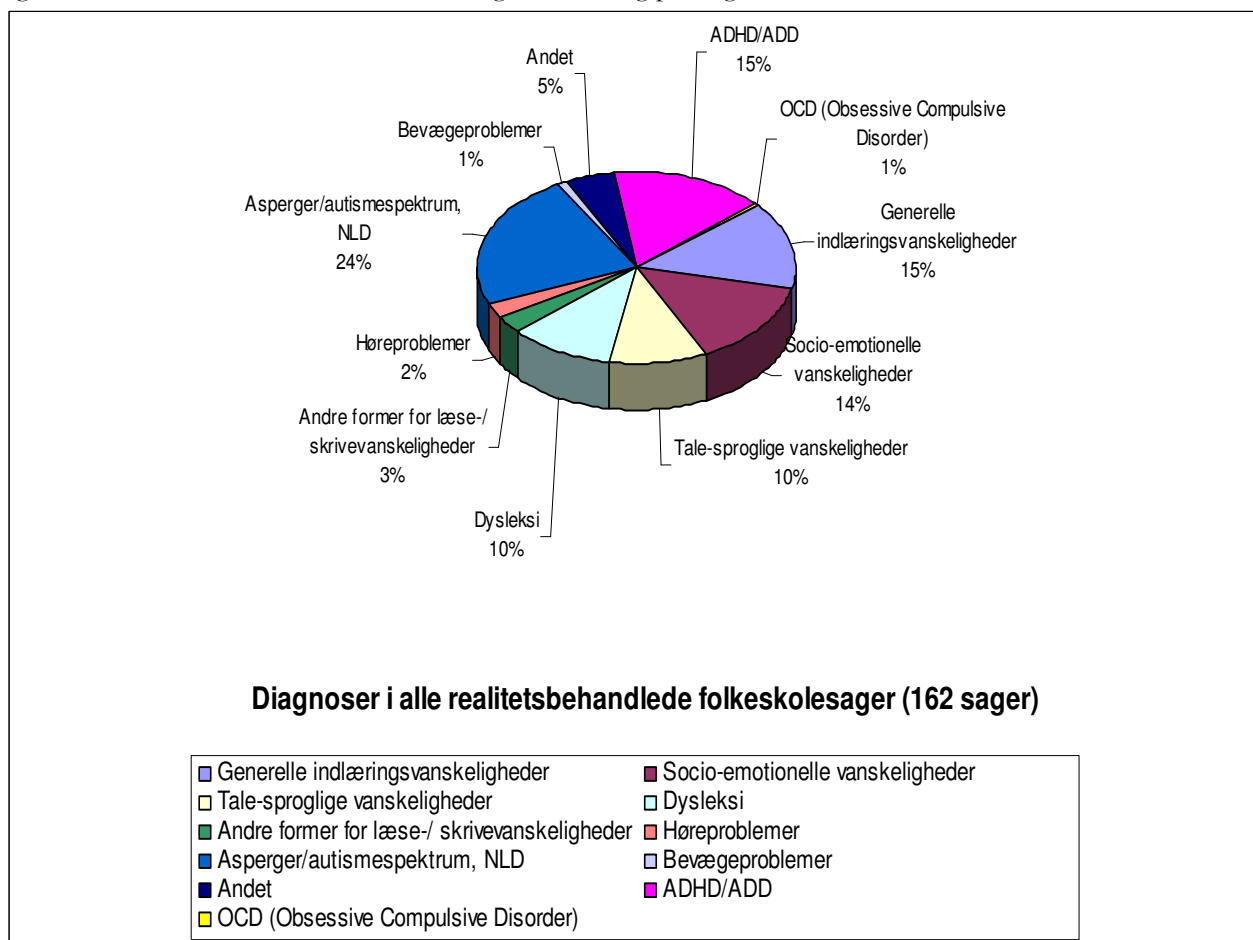
⁶ Der er i 2008 ikke realitetsbehandlet sager med denne diagnose.

Opgørelsen adskiller sig fra sidste årsrapport, da det vurderes, at den ovenfor nævnte opgørelse er mere dækkende i forhold til de problemstillinger, der har været forelagt klagenævnet i løbet af 2008.

3.5 Beskrivelse af særlige problemstillinger i folkeskolesagerne

346 sager ud af de 392 afsluttede sager vedrører klager over kommunens afgørelse om specialundervisning på folkeskoleområdet. Det fremgår af figur 8, hvordan de realitetsbehandlede⁷ folkeskolesager (162) fordeler sig på diagnoser. Som det fremgår, er sager, hvor henvisningsårsagen/diagnosen er Aspergers Syndrom/autismespektrumforstyrrelser, den største gruppe (24 % af sagerne).

Figur 8. De realitetsbehandlede folkeskolesagers fordeling på diagnoser.

I afsnit 4.3.9 redegøres for folkeskolesagerens fordeling på diagnoser/henvisningsårsager i 2008, også i forhold til sagerens fordeling i 2007. Sagerne fra 2008 opgøres i den forbindelse også efter 2007-diagnoser alene med det formål at undersøge udviklingen i henvisningsårsager.

Nedenfor beskrives nogle af de diagnoser, som kan have betydning for, at barnet har behov for særlig støtte i undervisningen⁸, og som klagenævnet er blevet forelagt i forbindelse med realitetsbehandlingen

⁷ Realitetsbehandlede sager er sager, hvor klagenævnet enten omgør kommunens beslutning, hjemviser den til fornyet behandling, eller hvor nævnet ikke giver forældrene medhold i klagen.

⁸ Litteraturhenvisninger: Dysleksi - Torleiv Høien, Ingvar Lundberg, Specialpædagogisk Forlag 1996 og Med Barnet i centrum - om undervisning af børn med særlige behov, Mel Levine, Dansk psykologisk Forlag 1998

af klagesager i 2008. Som det fremgår af note 6 gengiver beskrivelserne den almindelige forståelse af de enkelte kategorier og er udarbejdet på baggrund af den angivne litteratur om emnerne. Beskrivelsen har til formål at lette læsningen af rapporten.

Gennemgribende udviklings- og opmærksomhedsforstyrrelser

Kategorien dækker over en bred række underliggende benævnelser for mere eller mindre specifikke forstyrrelser i barnets udvikling: Autismespektrumforstyrrelser, herunder Aspergers Syndrom, ADHD/ADD/DAMP, Tourettes Syndrom m.fl.

Mange børn viser svigtende tegn på styring af opmærksomhedsfunktionen, hvilket man betegner som opmærksomhedsproblemer. Opmærksomhedsproblemer er den mest almindelige årsag til indlæringsvanskeligheder og adfærdsproblemer hos børn i skolealderen. Man kategoriserer ofte disse vanskeligheder som et syndrom, der betegnes ADD (Attention Deficit Disorder, altså forstyrrelse af opmærksomhedsfunktionen) eller ADHD (Attention Deficit Hyperactivity Disorder, altså forstyrrelse af opmærksomhedsfunktionen samt hyperaktivitet). Den skandinaviske betegnelse DAMP beskriver en funktion, der er karakteriseret ved Deficit in Attention, Motor Control and Perception, altså med opmærksomhedsproblemer, problemer med motorisk kontrol samt perceptionsproblemer o.a. Der kan forekomme store forskelle med hensyn til, hvilke funktioner der er svækkede, og med hensyn til i hvor høj grad denne svækkelse i praksis virker på barnets indlæring, adfærd og/eller evne til at omgås andre.

Børn med opmærksomhedsproblemer er meget forskellige. Hvis man kategoriserer dem i en kategori og siger, at de har ADD eller ADHD, siger man meget lidt om dem. Eleverne er ikke blot forskellige med hensyn til, hvilke funktioner der er berørte og i hvilken grad, men også med hensyn til deres stærke og svage sider på andre relevante områder som f.eks. motoriske færdigheder, sprogligt niveau og hukommelse. Disse andre funktioner har stor indflydelse på et barns indlæring og adfærd og kan ligeledes virke ind på opmærksomheden.

I 2008 var ADHD/ADD den primære diagnose i 15 % af sagerne (se figur 8).

Asperger/autismespektrumforstyrrelser

Børn med autisme-spektrumforstyrrelser, herunder infantil autisme, atypisk autisme og Aspergers Syndrom har vidtgående problemer med hensyn til socialt samspil herunder følelsesmæssig respons, kommunikative færdigheder, særpregede interesser, stereotypi og repetition. Infantil og atypisk autisme er ofte specifikt kædet sammen med en generel forsinkelse eller hæmmet tilegnelse og brug af sproget. Der kan være stereotype bevægemønstre, diffus eller afvigende blikkontakt, modstand og til dels angst over for forandring og ændringer i rutiner. Derudover kan der være overfølsomhed over for sanseindtryk såsom berøring eller lyd. Den infantile autisme manifesterer sig, før barnet er 3 år. Den atypiske autisme ses ofte i sammenhæng med en svær mental retardering, mangelfuld sprogforståelse og/eller epilepsi, og diagnosticeres når barnet er mellem 5 og 10 år.

Børn med Aspergers Syndrom bliver ofte først diagnosticeret, når de når skolealderen og forstår regler for socialt samspil og kommunikation. De kan også beskrives som højtfuncerende autister. Aspergers Syndrom er ikke forbundet med generel forsinkelse eller hæmmet sproglig og kognitiv udvikling. De kan have alvorlige problemer med at forholde sig til andre og med at kommunikere med dem. De kan synes at leve i deres egen verden en stor del af tiden. Mangelfulde sociale færdigheder kan blive en livslang belastning, når disse problemer eksisterer ind i voksenalderen.

Fælles for børn med gennemgribende udviklingsforstyrrelse og opmærksomhedsproblemer er, at den pædagogik, der anvendes, har en høj grad af struktur, tryghed, overskuelighed og forudsigelighed. For nogle vil det være muligt at være enkeltintegreret med støtte i klassen i form af en tydelig voksen, der kan guide og støtte barnet i den faglige og sociale udvikling. I andre tilfælde vil det være nødvendigt at visitere til en specialklasse eller en specialskole målrettet de særlige behov, barnet har.

Aspergers Syndrom/autismespektrumforstyrrelser var den primære henvisningsårsagen/diagnose i 24 % af de realitetsbehandlede sager i 2008 (se figur 8).

Generelle indlæringsvanskeligheder

Kategorien er bredt dækkende og omfatter psykisk udviklingshæmning samt sent udviklede personer. Overordnet kan det siges om personer med generelle indlæringsvanskeligheder og kognitive dysfunktioner, at de som følge af medfødt eller erhvervet (f.eks. som følge af hjerneskade) intellektuel funktionsnedsættelse ikke er alderssvarende udviklet kognitivt og generelt ikke kan klare de intellektuelle krav, der stilles i skole og uddannelse. Vanskelighederne viser sig bl.a. ved manglende evne til at klare nye situationer, til at overføre viden fra en kontekst til en anden og til abstrakt tænkning. Det er elever, der på mange eller næsten alle områder ikke kan leve op til de faglige krav i skolen. De har brug for mere tid, andre materialer og andre arbejdsgange.

I 2008 omhandlede 15 % af de realitetsbehandlede folkeskolesager generelle indlæringsvanskeligheder (se figur 8).

Dyslektiske vanskeligheder og andre former for læse-staveproblemer.

Ordblindhed/Dysleksi er betegnelsen for massive læsevanskeligheder. Det er en speciel form for læse-stavevanskeligheder, der kendetegnes ved, at der er store vanskeligheder med at læse ord og store vanskeligheder med retskrivning. Vanskelighederne viser sig som problemer med afkodningen, ”den tekniske side” af læsningen. Ords fonologiske identitet er uklar, og elever med dyslektiske vanskeligheder har problemer med at arbejde med ords lydside, men har alderssvarende færdigheder i at forstå en læst tekst. Det største problem ligger i ordafkodningen. Da der bruges rigtig meget energi på denne del af processen, vil det ofte være den primære årsag til, at dyslektikere har vanskeligheder med selve læseforståelsen.

Dysleksi skyldes ikke dårlig begavelse, mangelfuld undervisning, emotionelle problemer eller understimulering. Vigtige kognitive funktioner som ordforråd og omverdensforståelse udvikles i høj grad gennem læsning. Den, som ikke læser, har svært ved at nå frem til et ordforråd og et kendskab til verden, som har samme kvalitet som en flittig læser.

Der kan også være andre primære og sekundære årsager til, at børn har/får læse- og stavevanskeligheder, f.eks. emotionelle problemer. Kognitive indlæringsvanskeligheder og/eller neurologiske afvigelser i hjernen kan også være en årsag til, at et barn har læse- og stavevanskeligheder.

Ved læseproblemer kan der være vanskeligheder med nogle af følgende områder:

- Problemer med opmærksomhedsfunktionen.
- Nogle bliver nervøse, når de læser, andre bliver anspændte. Disse følelser kan skyldes deres læsevanskeligheder.
- Problemer med hukommelse kan gøre det svært at læse godt.
- Spændvidde - nogle har svært ved at læse længere stykker. Problemer med mængden af information.

- Sprog - det at forstå ord og sætninger er en vigtig del af læsningen.
- Problemer med begreber.
- Forforståelse - nogle kan have svært ved at læse, fordi de ikke ved nok om emnet til at kunne finde mening.
- Afkodning, for at læse godt skal eleven hurtigt og let kunne finde det enkelte ord.

For så vidt angår de pædagogiske tiltag over for dyslektiske vanskeligheder, er der tale om et langsigtet og tålmodigt arbejde, hvor fokus bør være på at styrke ordafkodningsfunktionen. Dette kan gøres på mange måder. Det er vigtigt og afgørende, at elevens læselyst vækkes. Man skal lære at læse ved at læse. Hvis eleven får mange succesrige møder med skriften, øges chancerne for, at ordafkodningsfunktionen styrkes. Derudover er det vigtigt med den personlige støtte, så selvopfattelse og selvværd styrkes.

I 2008 omhandlede 10 % af de realitetsbehandlede folkeskolesager dysleksi. 3 % af sagerne vedrørte andre former for læse- skrivevanskeligheder (se figur 8).

4. Klagesagerne i 2008

4.1 Væsentlige formelle fejl i de realitetsbehandlede sager

Klagenævnet har igen i 2008 konstateret en række formelle fejl i forbindelse med kommunernes sagsbehandling på specialundervisningsområdet. I 48 sager ud af de 186 realitetsbehandlede sager har der ikke været anledning til at påtale fejl. I 2007 var der kun én sag ud af 144 realitetsbehandlede sager, hvor der ikke var anledning til at påtale fejl. Der er således sket et fald i antallet af påtaler af formelle fejl i realitetsbehandlede sager på ca. 25 %. Der er dog stadig tale om, at der er et relativt højt antal af formelle fejl i kommunernes sagsbehandling. Klagenævnets vejledning om sagsbehandlingen, der blev udsendt i december 2008, har til formål at forebygge bl.a. formelle fejl i kommunernes sagsbehandling, jf. afsnit 3.3.

I en række sager har forældre givet udtryk for, at de har været utilfredse med inddragelsen og oplysningen af dem i beslutninger om specialundervisning til deres barn. En mangelfuld og uklar kommunikation i samarbejdet mellem forældre og kommune medfører i mange tilfælde, at forældrene føler sig utrygge ved kommunens sagsbehandling, og at deres forventninger ikke harmonerer med kommunens vurdering af, hvad der er det rette undervisningstilbud for eleven. Vejledningen om sagsbehandlingen i specialundervisningssager giver bl.a. kommunerne vejledning om, hvordan de sikrer, at forældrene og deres barn inddrages så tidligt som muligt i sagen samt løbende holdes orienteret, således at der kan skabes en fælles forståelse af barnets behov og en forventningsafstemning.

I tallene nedenfor er påtaler af formelle fejl på klagenævnets fire sagsområder anført. Kravet om skriftlighed gælder dog ikke i sager om specialundervisning for voksne.

Der påtales fem typer af formelle fejl. I én sag kan der være flere påtaler. Klagenævnet har ikke kompetence til at behandle generelle spørgsmål om kommunernes sagsbehandling, f.eks. sagsbehandlingstider, da klagenævnet ikke har almindelige overordningsbeføjelser, herunder tilsynsbeføjelser i forhold til kommunerne.

Begrundelse

I 68 % af de realitetsbehandlede sager blev der påpeget mangler i forhold til kravene til at begrunde en afgørelse, jf. forvaltningslovens § 22 og § 24. I 2007 skete dette i 96 % af sagerne.

Klagenævnet har kritiseret, at den kommunale afgørelse i en række tilfælde slet ikke var ledsaget af en begrundelse, jf. forvaltningslovens § 22.

Klagenævnet har påtalt over for kommunen, når begrundelsen i en kommunes afgørelse ikke indeholder en henvisning til de bestemmelser i folkeskoleloven, som afgørelsen er truffet i henhold til, jf. forvaltningslovens § 24, stk. 1, 1. pkt.

Klagenævnet har desuden påtalt det som en fejl, når en begrundelse ikke angiver de hovedhensyn, der har været bestemmende ved skønsudøvelsen samt de oplysninger vedrørende sagens faktiske omstændigheder, som er tillagt væsentlig betydning ved afgørelsen, jf. forvaltningslovens § 24, stk. 1, 2. pkt., og § 24, stk. 2.

Partshøring

Klagenævnet har i ca. 3 % af de realitetsbehandlede sager påtalt, at det af sagerne ikke fremgår, at forældrene er blevet partshørt over akter, der måtte have indgået i afgørelsesgrundlaget, inden kommunen traf afgørelse i sagen, jf. forvaltningslovens § 19. I 2007 var dette tilfældet i 17 % af sagerne.

Klagevejledning

Klagenævnet har i 16 % af de realitetsbehandlede sager påtalt, at kommunens afgørelse ikke var ledsaget af en klagevejledning, jf. forvaltningslovens § 25. Klagenævnet har endvidere i lige så mange sager kritiseret, at klagevejledningerne var utilstrækkelige, eksempelvis når det i afgørelsen ikke angives, at klagefristen er på 4 uger, jf. folkeskolelovens § 51, stk. 3. Som følge af mangelfuld klagevejledning overholder forældre i nogle tilfælde ikke klagefristen, eller de indsender klager, som er uden for klagenævnets kompetenceområde. I 2007 påtalte klagenævnet, at der manglede klagevejledning i 10 % af sagerne.

Manglende skriftlighed i folkeskolesager

Klagenævnet har i 6 % af de realitetsbehandlede folkeskolesager påpeget, at afgørelser om specialundervisning skal meddeles skriftligt til forældrene, jf. § 4, stk. 5, i bekendtgørelse om folkeskolens specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand (bekendtgørelse nr. 1373 af 15. december 2005).⁹ Der er eksempler på tilfælde, hvor en afgørelse er blevet meddelt forældrene telefonisk eller på et møde af PPR, en skoleleder eller en lærer. Der kan i sådanne tilfælde opstå tvivl om, hvornår og hvorledes kommunens afgørelse er blevet meddelt forældrene.

Inddragelse af usaglige kriterier i kommunens skøn

Klagenævnet tager i forbindelse med behandlingen af konkrete klager over kommunernes afgørelser vedrørende specialundervisning også stilling til, om kommunen har foretaget en konkret og individuel vurdering af hver enkelt sag, og om de kriterier, kommunen har inddraget i forbindelse med vurderingen, er saglige.

Klagenævnet har i 4 % (7 sager) af de realitetsbehandlede sager i 2008 påtalt, at en kommune har inddraget usaglige kriterier i forbindelse med sin afgørelse. 57 % (4 sager) af disse sager er klager over kommunens afgørelse vedrørende specialundervisning på folkeskoleområdet, mens de resterende 43 % (3 sager) af sagerne er klager over kompenserende specialundervisning til voksne. I 2007 var der ingen sager med sådanne påtaler.

⁹ Kravet om skriftlighed gælder også i ungdomssager, jf. § 4, stk. 2 i bekendtgørelse om ungdomsuddannelse for unge med særlige behov (bekendtgørelse nr. 974 af 19. juli 2007). Kravet om skriftlighed er ikke påtalt i nogen ungdomssager.

4.2 Småbørnsagerne

Klagenævnet for vidtgående specialundervisning kan tage stilling til klager over kommunens afgørelse om henvisning eller afslag på henvisning til specialpædagogisk bistand ved et af de mere specialiserede tilbud drevet af regionerne. Klagenævnet kan endvidere tage stilling til klager over regionsrådenes afgørelse om det nærmere indhold af den specialpædagogiske bistand for børn i førskolealderen, der er henvist til et af de regionale tilbud.¹⁰ Der er alene afsluttet 2 sager i 2008 på dette område. Klagenævnet har opretholdt kommunens afgørelse i den ene sag og afvist den anden sag, da der var tale om en henvisning til et kommunalt tilbud.

4.3 Folkeskolesagerne

Klagenævnet kan træffe afgørelse i sager om tilbud om specialundervisning til elever i folkeskolen. Det gælder elever, der har behov for undervisning i specialskoler og specialklasser, samt elever med behov for omfattende støtte i almindelige klasser.¹¹ Sager om elever med behov for omfattende støtte i almindelige klasser har klagenævnet kun kompetence til at behandle, hvis behovet angår støtte i den overvejende del af undervisningstiden. Støtte i den overvejende del af undervisningstiden betyder sædvanligvis, at der gives støtte i et omfang svarende til minimum 12 støttetimer ugentligt (lektioner af 45 minutter svarende til 9 kløkketimer).

I tilfælde, hvor halvdelen af den ugentlige undervisningstid er mindre end 12 timer - som tilfældet kan være i de yngste klassetrin – antager klagenævnet, at støtte i den overvejende del er halvdelen af den ugentlige undervisningstid. Det vil sige, at for en elev, der har 22 ugentlige undervisningstimer, vil støtte i den overvejende del af undervisningstiden være minimum 11 støttetimer.

Dette afsnit indeholder en nærmere undersøgelse af de 346 sager omhandlende folkeskolen, som er afsluttet i 2008.

4.3.1 Folkeskolesagernes antal og procentuelle fordeling opgjort på kommuner

Sagerne på folkeskoleområdet vedrører 72 forskellige kommuner. Det vil sige, at 26 ud af de i alt 98 kommuner ikke har haft nogen klagesager på folkeskoleområdet i 2008.

Figur 9 viser klagerens antal og procentuelle fordeling pr. kommune samt antallet af afgørelser, der blev omgjort ved klagenævnets realitetsbehandling:

Figur 9. Folkeskolesagernes antal og procentuelle fordeling opgjort på kommuner

Region:	Kommune:	Antal klager:	Procentdel af alle klager:	Antal omgjorte sager:
Region Hovedstaden	Albertslund Kommune	5	1,45%	0
	Allerød Kommune	4	1,16%	0
	Ballerup Kommune	6	1,74%	0
	Bornholms Regionskommune	3	0,87%	0
	Brøndby Kommune	3	0,87%	1
	Egedal Kommune	10	2,91%	1
	Fredensborg Kommune	1	0,29%	0
	Frederiksberg Kommune	3	0,87%	0
	Frederikssund Kommune	2	0,58%	0

¹⁰ Bekendtgørelse nr. 356 af 24. april 2006 om folkeskolens specialpædagogiske bistand til børn, der endnu ikke har påbegyndt skolegangen, § 14, stk. 2.

¹¹ Lovbekendtgørelse nr. 1049 af 28. august 2007 om folkeskolen, § 51, stk. 3-5 jf. § 20, stk. 2.

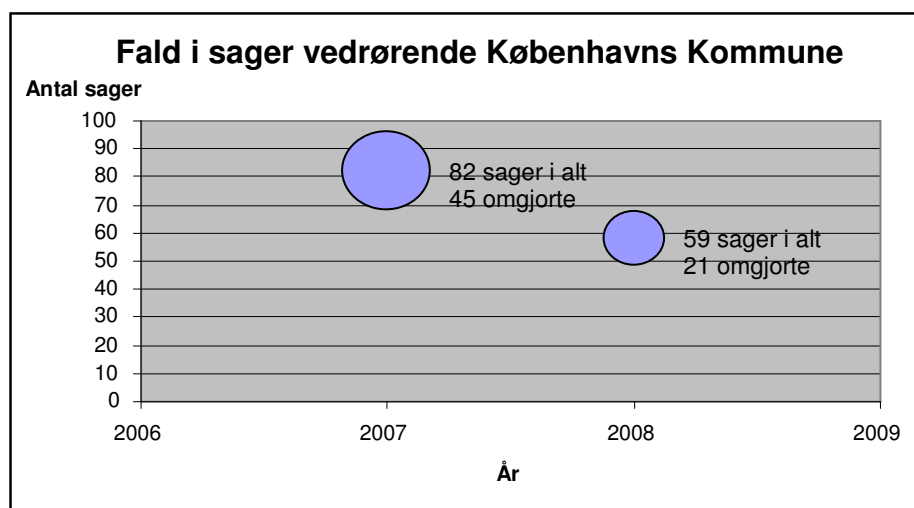
	Furesø Kommune	2	0,58%	0
	Gentofte Kommune	7	2,03%	1
	Gladsaxe Kommune	10	2,91%	4
	Glostrup Kommune	2	0,58%	0
	Gribskov Kommune	3	0,87%	2
	Halsnæs Kommune	6	1,74%	2
	Helsingør Kommune	4	1,16%	1
	Herlev Kommune	2	0,58%	0
	Hillerød Kommune	5	1,45%	0
	Hvidovre Kommune	2	0,58%	0
	Hørsholm Kommune	5	1,45%	0
	Ishøj Kommune	2	0,58%	0
	Københavns Kommune	59	17,15%	21
	Lyngby-Taarbæk Kommune	6	1,74%	1
	Rudersdal Kommune	5	1,45%	0
	Rødovre Kommune	1	0,29%	0
	Tårnby Kommune	2	0,58%	1
	Vallensbæk Kommune	1	0,29%	0
Region Midtjylland	Herning Kommune	5	1,45%	1
	Horsens Kommune	5	1,45%	2
	Norddjurs Kommune	3	0,87%	1
	Randers Kommune	6	1,74%	3
	Skanderborg Kommune	3	0,87%	0
	Skive Kommune	2	0,58%	0
	Struer Kommune	4	1,16%	1
	Århus Kommune	5	1,45%	0
Region Nordjylland	Brønderslev Kommune	2	0,58%	0
	Mariagerfjord Kommune	1	0,29%	1
	Morsø Kommune	1	0,29%	0
	Rebild Kommune	3	0,87%	1
	Thisted Kommune	1	0,29%	0
	Vesthimmerlands Kommune	2	0,58%	0
	Aalborg Kommune	6	1,74%	0
Region Sjælland	Greve Kommune	2	0,58%	0
	Guldborgsund Kommune	4	1,16%	0
	Holbæk Kommune	7	2,03%	1
	Kalundborg Kommune	2	0,58%	0
	Køge Kommune	10	2,91%	1
	Lolland Kommune	6	1,74%	1
	Næstved Kommune	13	3,78%	4
	Odsherred Kommune	3	0,87%	0
	Ringsted Kommune	1	0,29%	0
	Roskilde Kommune	4	1,16%	1
	Slagelse Kommune	9	2,62%	1
	Solrød Kommune	1	0,29%	0
	Sorø Kommune	1	0,29%	1
	Stevns Kommune	2	0,58%	1
Vordingborg Kommune	1	0,29%	0	
Region Syddanmark	Assens Kommune	1	0,29%	0
	Esbjerg Kommune	6	1,74%	3

Fredericia Kommune	4	1,16%	1
Faaborg-Midtfyn Kommune	3	0,87%	0
Kolding Kommune	5	1,45%	2
Langeland Kommune	2	0,58%	1
Middelfart Kommune	3	0,87%	0
Nordfyns Kommune	3	0,87%	0
Odense Kommune	5	1,45%	2
Svendborg Kommune	1	0,29%	0
Sønderborg Kommune	16	4,65%	2
Tønder Kommune	2	0,58%	0
Varde Kommune	7	2,03%	1
Vejen Kommune	6	1,74%	1
Vejle Kommune	4	1,16%	0
Total	344	99,86%	69

4.3.2 Folkeskolesager vedrørende Københavns Kommune

Københavns Kommune tegnede sig i 2007 for 27 % af sagerne, hvilket gav anledning til, at årsrapporten for 2007 indeholdt særskilte opgørelser for sagerne vedrørende Københavns Kommune. I 2008 tegner Københavns Kommune sig for ca. 17 % af sagerne. Klagenævnet omgjorde i 2007 45 afgørelser truffet af Københavns Kommune. I 2008 blev der omgjort 21 afgørelser (se figur 10). Der er altså sket et fald i antallet af sager vedrørende Københavns Kommune. Af den grund opgøres sagerne vedrørende Københavns Kommune ikke særskilt i denne årsrapport, men indgår i de samlede opgørelser af sagerne.

Figur 10. Udviklingen i antallet af sager vedrørende Københavns Kommune

4.3.3 Klager vedrørende regioner

To af de afsluttede folkeskolesager vedrører afgørelser truffet af tidligere amter, hvor klagenævnet havde genoptaget sagens behandling i nævnet og truffet ny afgørelse i sagerne i 2008. Klagenævnet har i 2008 ikke modtaget klager over afgørelser truffet af regionerne.

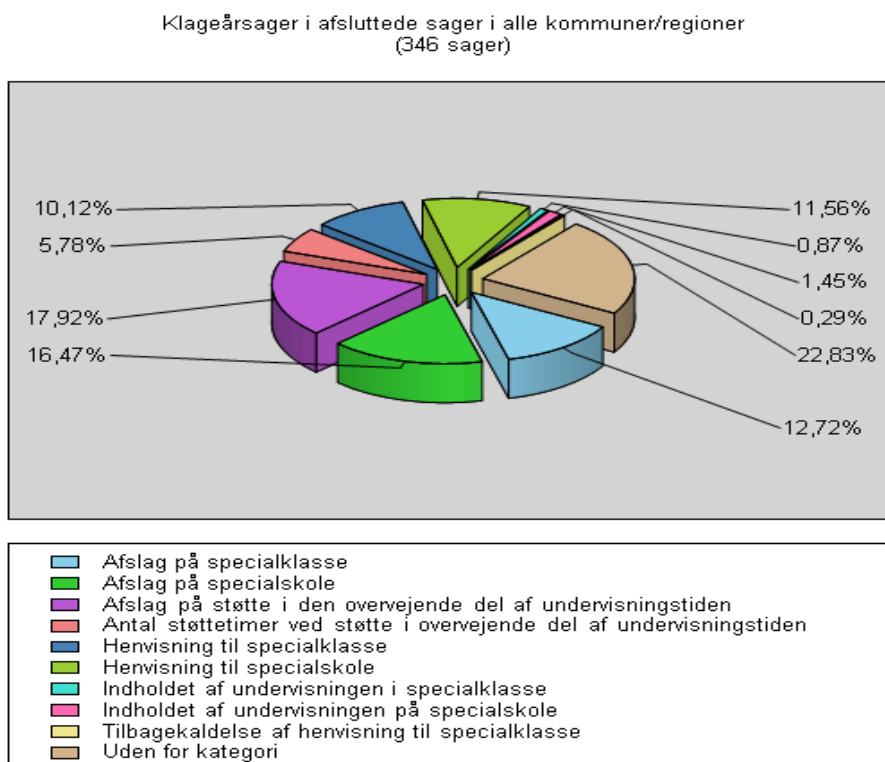
4.3.4 Klagernes årsager

Afslag på specialundervisning er i 2008 - som tilfældet også var i 2007 - den største klageårsag i folkeskolesagerne. Den hyppigste klageårsag i de 346 afsluttede folkeskolesager er ”afslag på støtte i den overvejende del af undervisningstiden”, som er klageårsagen i ca. 18 % af sagerne. ”Afslag på specialskole” er klageårsagen i ca. 16 % af sagerne og ”afslag på specialklasse” i ca. 13 % af sagerne (se figur 11 og 12).

Der klages i ca. 22 % af sagerne over selve henvisningen til specialundervisning, dvs. tilfælde hvor forældrene er uenige i kommunens beslutning om at henvise eleven til specialklasse eller til specialskole. I ca. 10 % af sagerne er der klaget over en henvisning til specialklasse og i ca. 12 % af sagerne over henvisning til specialskole (se figur 11).

En andel på ca. 23 % af klagerne kunne ikke kategoriseres efter klageårsager, fordi de eksempelvis var indbragt, før kommunen havde truffet en afgørelse i sagen, eller fordi sagen faldt helt uden for klagenævnets kompetenceområde. Dette fremgår af kategorien ”uden for kategori”.

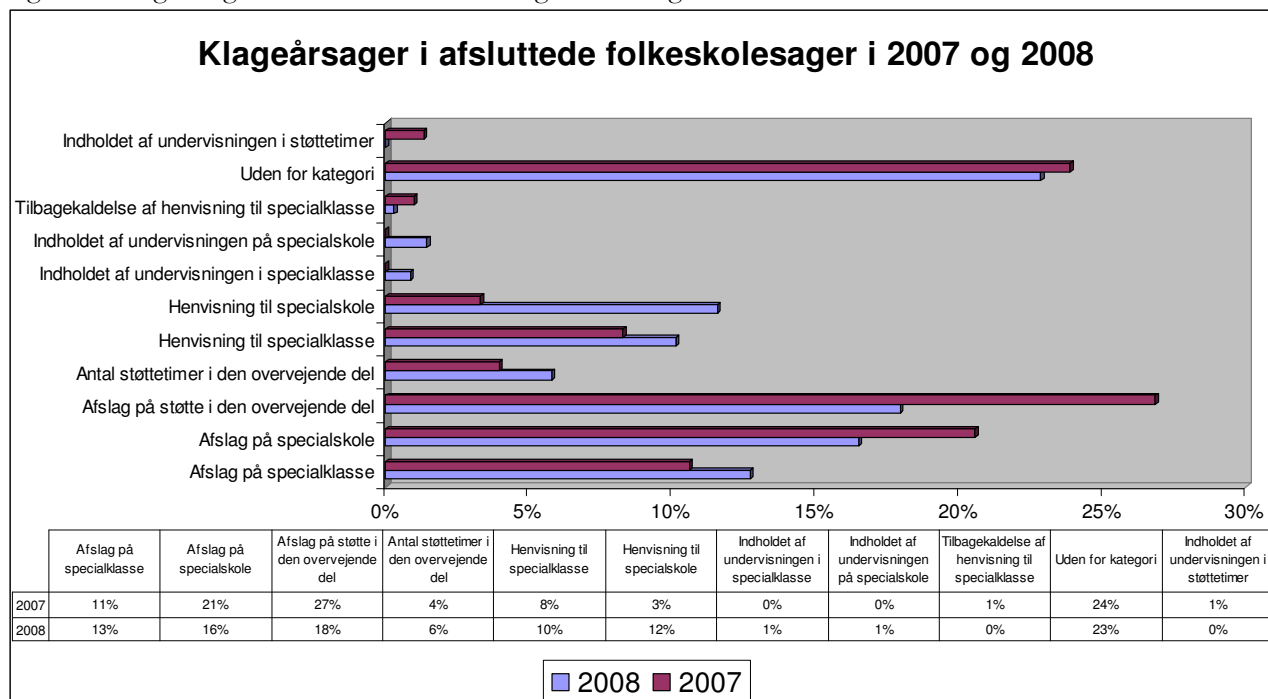
Figur 11. Klagernes årsager i de afsluttede folkeskolesager¹²

¹² Betegnelsen ”uden for kategori” dækker hovedsagligt over sager, som falder uden for klagenævnets kompetenceområde, herunder bl.a. klager vedrørende 11. skoleår, klager over afslag på økonomisk tilskud til efterskoleophold og klager over kommunens sagsbehandling. Der foretages ikke selvstændig registrering af henvendelser om kommuners manglende efterlevelse af klagenævnets afgørelser. Der er årligt tale om relativt få henvendelser, som typisk sker pr. telefon. Klagenævnets sekretariat vejleder klager om at rette henvendelse til de kommunale tilsynsmyndigheder. Klager der indbringes, før kommunen har truffet en afgørelse, indgår også i kategorien ”uden for kategori”.

En sammenligning mellem klageårsager i afsluttede folkeskolesager i 2007 og 2008 ser således ud:

Figur 12. Klageårsager i afsluttede folkeskolesager i 2007 og 2008:

4.3.5 Klagenes fordeling på klassetrin

Nedenfor ses en oversigt over sagernes fordeling på klassetrin (figur 13).

Der er flest klager vedrørende elever i indskolingen og færrest vedrørende elever på mellemtrinnet. På 1. klassetrin er der flest klager svarende til ca. 12 % af alle klager. Der er færrest klager vedrørende 3. klassetrin svarende til ca. 5 %.

Et mindre antal sager drejer sig om 11. skoleår (se figur 13). Klagenævnet har imidlertid ikke kompetence til at behandle sager vedrørende et 11. skoleår. Disse sager afvises derfor med vejledning om, at forældrene kan indbringe sagen for kommunalbestyrelsen. Antallet af sager indsendt til klagenævnet vedrørende et 11. skoleår er faldet fra 15 sager i 2007 til 5 sager i 2008.

Figur 13. De afsluttede sagers fordeling på klassetrin

	Indskoling				Mellemtrin			Udskoling				I alt	
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10		
Antal klagesager	40	42	24	19	29	35	33	40	25	30	24	5	346
Procentdel af alle klager	11,56	12,14	6,94	5,49	8,38	10,12	9,54	11,56	7,23	8,67	6,94	1,45	100
I alt	125				97			119				1	346

4.3.6 Klagernes fordeling på køn

Folkeskolesagerne fordeler sig kønsmæssigt således, at sager vedrørende piger udgør 25 %, mens sager vedrørende drenge udgør 75 % af det samlede antal sager. Dette ligger meget tæt på fordelingen på køn i 2007.

4.3.7 Sageres udfald

Herunder gives der et overordnet billede af, hvordan folkeskolesagerne er faldet ud. Der fokuseres i dette afsnit først og fremmest på, hvor mange sager der er blevet genoptaget til fornyet behandling af kommunerne, og hvor mange der er blevet afvist af klagenævnet. Nedenfor under afsnit 4.3.8 behandles de realitetsbehandlede sager.

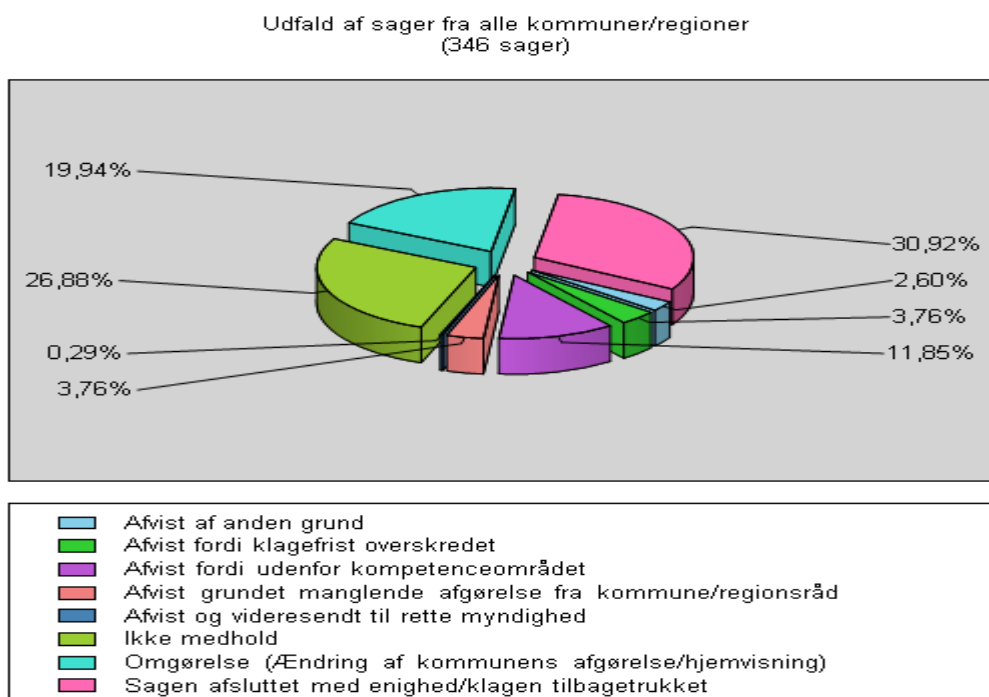
Genoptagne sager

I næsten en tredjedel af sagerne, ca. 31 %, blev der opnået enighed mellem klager og myndighed, og klagen blev trukket tilbage, før klagenævnet traf en endelig afgørelse i sagen (se figur 14). Det sker således ofte, at kommunerne vælger at genoptage en sag og træffe en ny afgørelse, der imødekommer forældrenes ønske. Til sammenligning udgjorde andelen af genoptagne folkeskolesager i 2007 i alt 34 %.

Afviste sager

I alt ca. 22 % af de afsluttede sager har klagenævnet afvist klagen og i visse tilfælde videresendt til rette myndighed.¹³ Ca. 12 % af de afsluttede sager blev afvist, fordi de ikke var omfattet af klagenævnets kompetence (se figur 14). I 2007 afviste klagenævnet ligeledes 12 % af sagerne som værende udenfor kompetenceområdet (se figur 15). Ca. 4 % af klagerne blev afvist, fordi kommunen endnu ikke havde truffet afgørelse og ca. 4 % blev afvist, fordi klagefristen var overskredet (se figur 14).

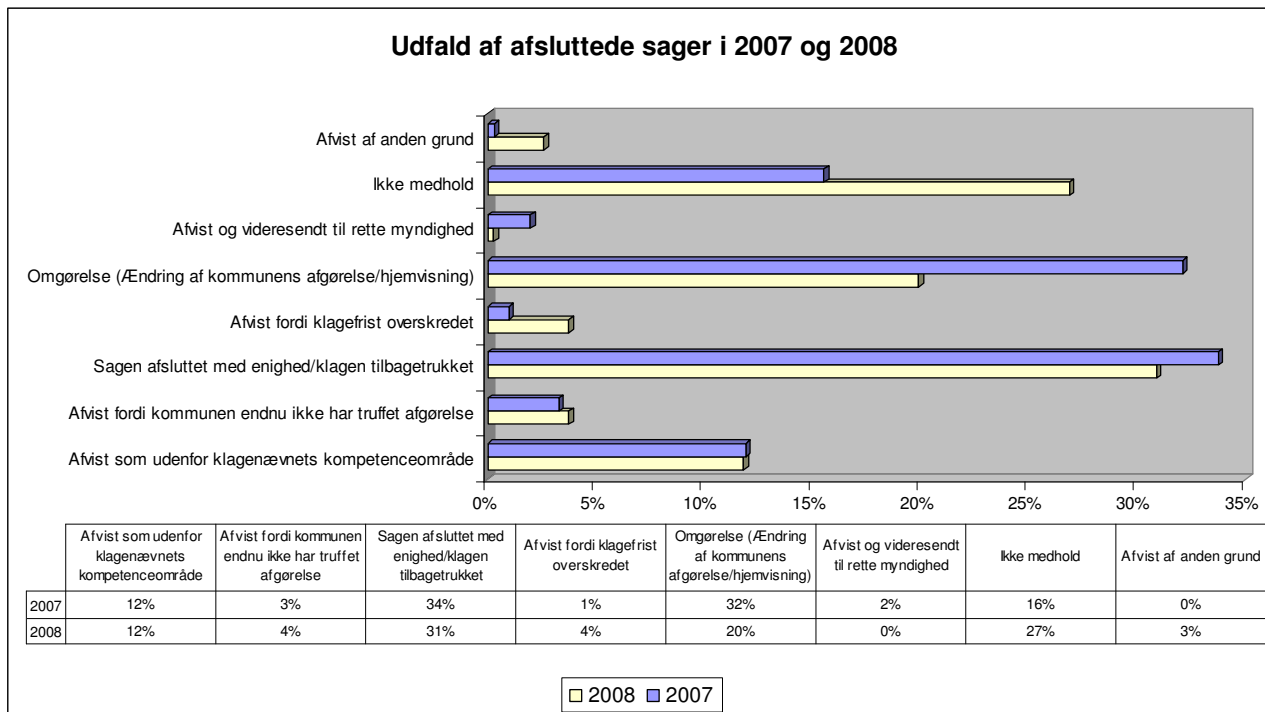
Figur 14. De afsluttede folkeskolesagers udfald

¹³ Modsat tallene for 2007 indgår der i 2008 i denne kategori sager, hvor der er meddelt afslag på genoptagelse af klagenævnets sag.

En sammenligning mellem afsluttede folkeskolesagers udfald i 2007 og 2008 ser således ud:

Figur 15. Folkeskolesagernes udfald i 2007 og 2008:

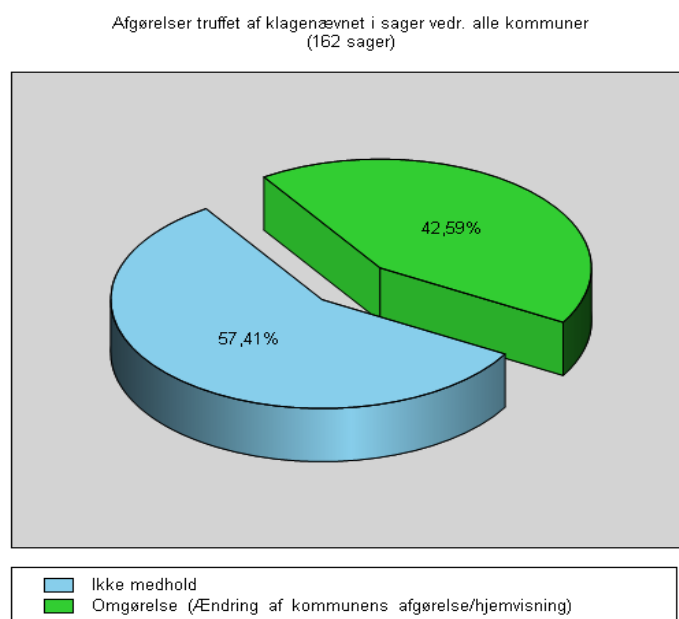

4.3.8 Realitetsbehandlede sager

162 af de afsluttede folkeskolesager blev realitetsbehandlet af klagenævnet. I de realitetsbehandlede sager traf klagenævnet afgørelsen ”ikke medhold” i ca. 57 % af tilfældene. Afgørelsen ”omgørelse”, som enten er en ændring af kommunens/regionens afgørelse eller en hjemvisning af sagen til fornyet behandling blev truffet i ca. 43 % af sagerne (se figur 16). I 2007 omgjorde klagenævnet ca. 67 % af sagerne (se figur 17).

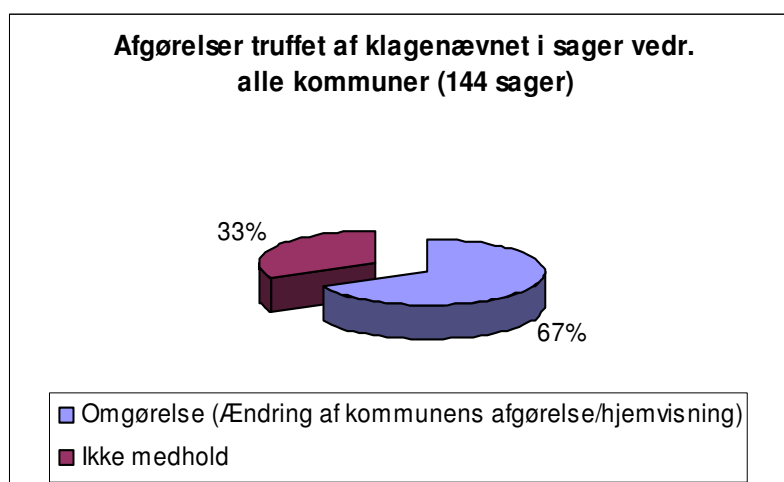
Af de omgjorte sager blev 17 sager hjemvist til fornyet behandling i kommunen/regionen, alle på grund af væsentlige sagsbehandlingsfejl.

Figur 16. Afgørelser i realitetsbehandlede sager i 2008

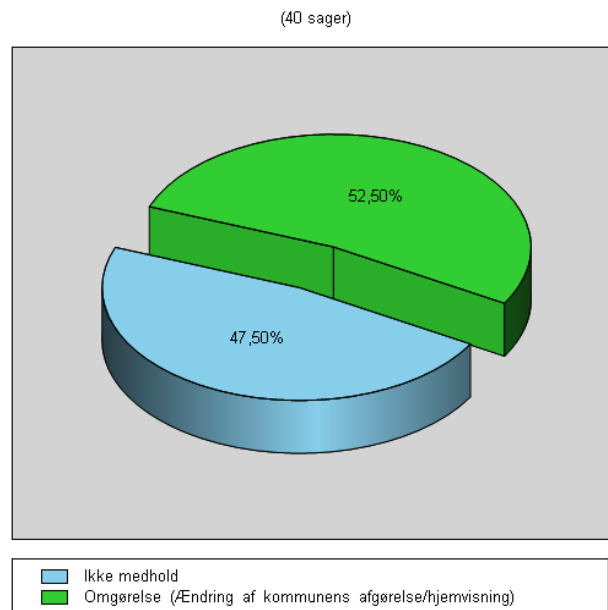
Fordelingen af afgørelser i klagenævnets realitetsbehandling var i 2007 således:

Figur 17. Afgørelser i realitetsbehandlede sager i 2007

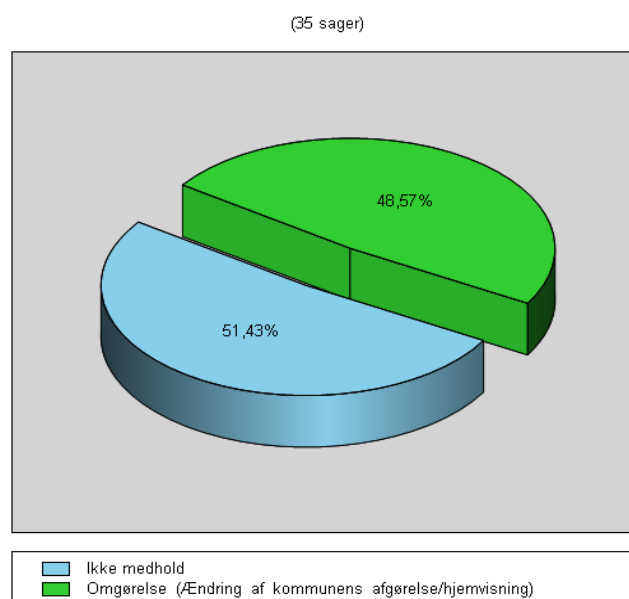
Hvis man ser specifikt på afgørelserne i de realitetsbehandlede sager i 2008 vedrørende ”afslag på støtte i den overvejende del af undervisningen”, hvilket var den hyppigste klageårsag, fremgår det, at klagenævnet i ca. 48 % af sagerne traf afgørelsen ”ikke medhold”. I de resterende ca. 52 % af denne type sager omgjorde klagenævnet den pågældende myndigheds afgørelse (se figur 18).

Figur 18. Afgørelserne ”ikke medhold” og ”omgørelse” ved klager over afslag på støtte i den overvejende del af undervisningen vedr. alle kommuner/regioner

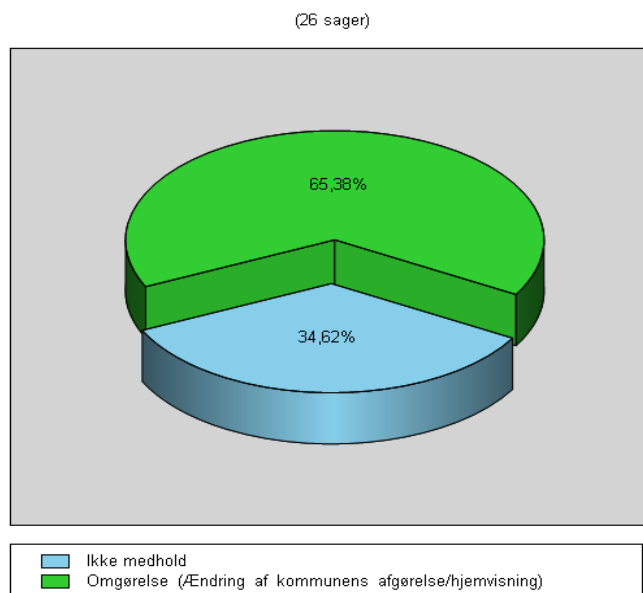
Ved klager over ”afslag på specialskole”, den anden hyppigste klageårsag, blev ca. 49 % afgjort ved, at klagenævnet omgjorde den pågældende myndigheds afgørelse (se figur 19).

Figur 19. Afgørelserne ”ikke medhold” og ”omgørelse” ved klager over afslag på specialskole vedr. alle kommuner/regioner

Sager, hvor klageårsagen var afslag på specialklasse, blev i størst omfang omgjort af klagenævnet. Dette gjorde sig gældende i ca. 65 % af sagerne. Tilsvarende blev der i denne type sager givet ”ikke medhold” i ca. 35 % af tilfældene (se figur 20).

Figur 20. Afgørelserne ”ikke medhold” og ”omgørelse” ved klager over afslag på specialklasse vedr. alle kommuner/regioner

4.3.9 Diagnoser

I dette afsnit opgøres folkeskolesagerens samlede fordeling på diagnoser/henvisningsgrunde. Kategoriseringen af diagnoser/henvisningsgrunde er blevet revideret i 2008 ud fra pædagogisk-psykologisk faglige betragtninger, jf. afsnit 3.4. Sagerens fordeling på diagnoser/henvisningsårsager gældende for 2008 ses i figur 21.

Sagerne opgøres imidlertid også ud fra de diagnoser, som blev anvendt i årsrapporten for 2007 med henblik på at kunne vurdere udviklingen indenfor dette område fra 2007 til 2008. Sagerens fordeling på diagnosekategorier anvendt i årsrapporten for 2007 kan ses i figur 22.

Klagerens fordeling på diagnoser/henvisningsgrunde, som anvendes fra 2008

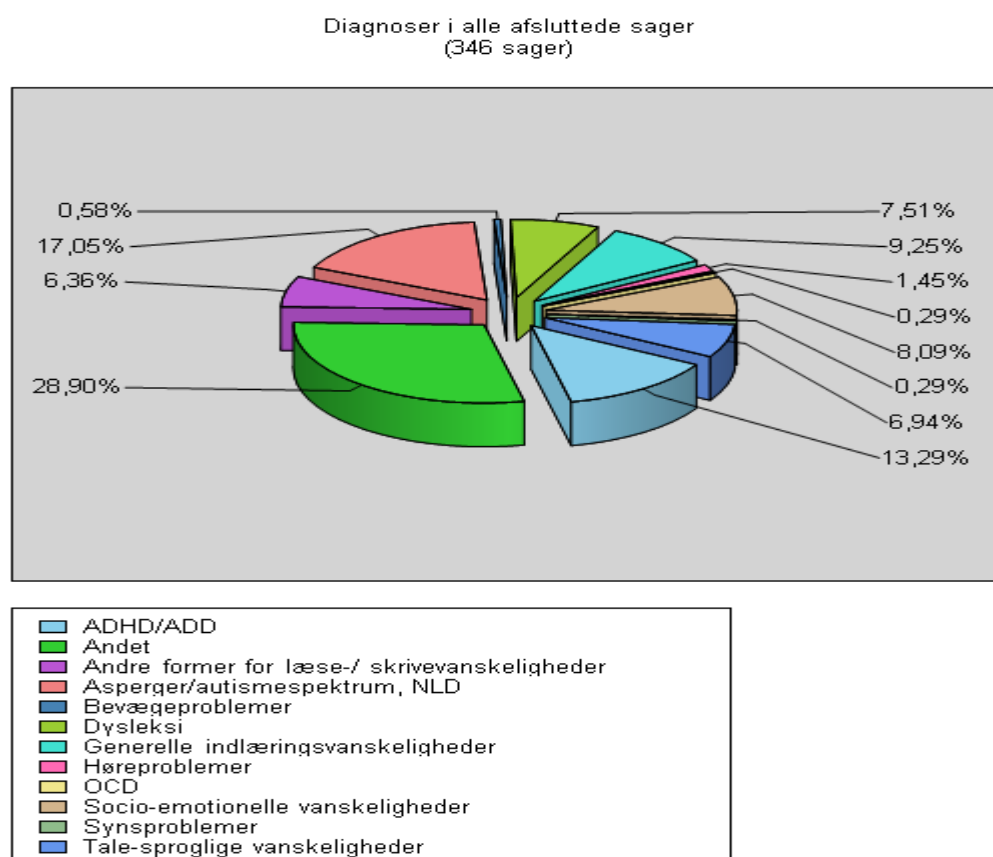
Den hyppigst forekommende diagnose/henvisningsgrund i de afsluttede folkeskolesager er vanskeligheder forbundet med diagnosen ”Asperger/autismespektrum”, som er den primære diagnose i ca. 17 % af sagerne (se figur 21). Det samme var tilfældet i 2007, hvor diagnoserne dog ikke blev opgjort på samme måde.

ADHD/ADD er den næststørste diagnosekategori gældende for ca. 13 % af sagerne (se figur 21).

Ca. 6 % af sagerne drejer sig om elever med læse- og skrivevanskeligheder, mens ca. 8 % af sagerne drejer sig om elever med diagnosen dysleksi (se figur 21).

Diagnoserne socio-emotionelle vanskeligheder, tale-sproglige vanskeligheder og generelle vanskeligheder udgør hver især mellem 6 og 9 % af alle diagnoser i folkeskolesagerne (se figur 21).

Figur 21. Sagernes fordeling på diagnoser/henvisningsgrunde for 2008

En forholdsvis stor andel af sagerne er ikke registreret med en diagnose, hvilket fremgår af kategorien ”andet”. Langt størstedelen af disse sager er enten blevet afvist af klagenævnet eller blevet genoptaget til fornyet behandling i kommunerne (se nærmere nedenfor). For at få et mere reelt billede af sagernes fordeling på diagnoser er de sager, som har været realitetsbehandlet af klagenævnet opgjort særskilt i afsnit 3.5.

Klagernes fordeling på diagnoser/ henvisningsgrunde fra 2007- sammenligning mellem to år

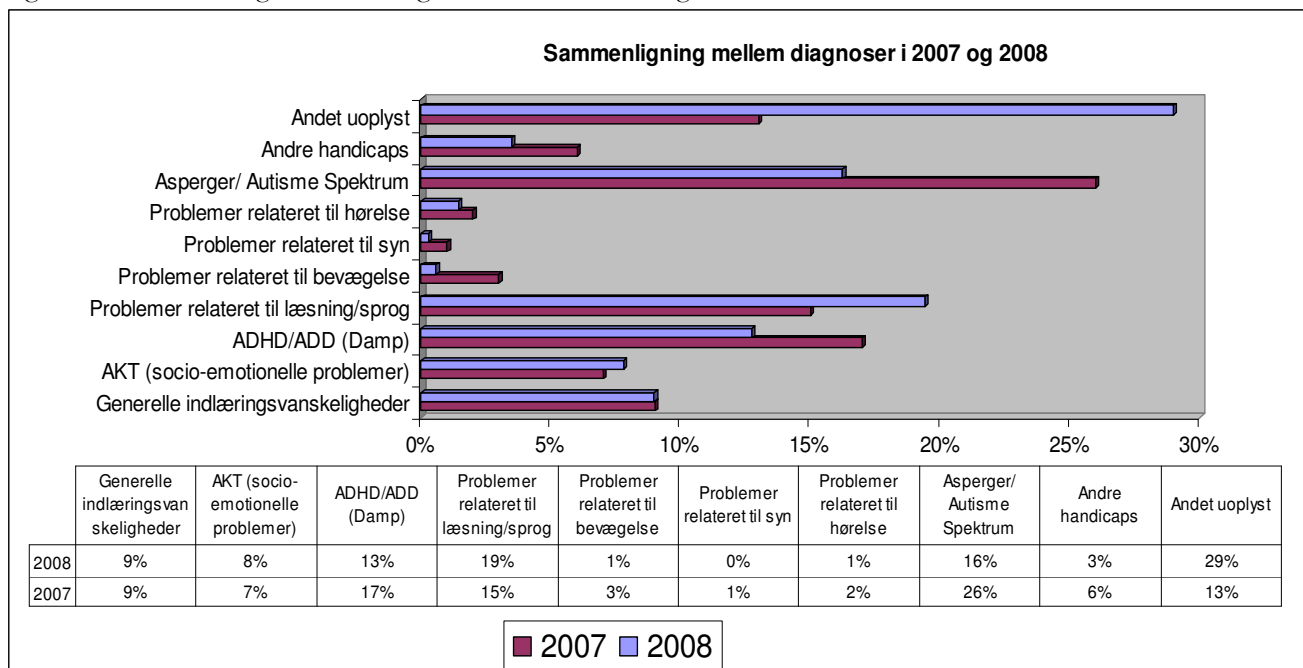
Herunder foretages en sammenligning mellem sagernes fordeling på diagnoser/henvisningsgrunde i 2007/08 ud fra de kategorier, der blev anvendt i 2007 (se figur 22).

Opgørelsen viser, at problemer relateret til læsning/sprog er den hyppigst forekommende diagnose i 2008-sagerne, hvis de opgøres ud fra 2007-diagnoser. Dette skyldes formentlig, at der fra 2008 er tilføjet en egen kategori for dysleksi, hvor dysleksi i 2007 blev kategoriseret under diagnosen ”problemer relateret til læsning/sprog” (se figur 22).

Der er tilsyneladende sket et fald fra 2007 til 2008 i antallet af sager, der vedrører både børn med diagnosen ”Asperger/autismespektrum” og med ”ADHD/ADD”. Kategorien ”andet/uoplyst” er imidlertid større i 2008 end i 2007. Denne kategori dækker over andre former for diagnoser, som ikke er omfattet af diagnoseopdelingen i figur 21, samt over tilfælde hvor der ikke er en diagnose, eller diagnosen ikke er tilstrækkeligt beskrevet i de sagsoplysninger, som klagenævnet er i besiddelse af.

89 % af de sager, som er registreret med diagnosen ”andet/uoplyst” sager, er enten afvist af klagenævnet, eller der er opnået enighed mellem klager og kommunen. Sagerne har derfor ikke været genstand for en realitetsbehandling i klagenævnet. Der er derfor ikke været anledning til at indhente dækkende oplysninger til sagen om en eventuel diagnose. Der kan derfor i denne kategori være sager vedrørende børn med f.eks. med diagnosen ”Asperger/autismespektrum”, med ”ADHD/ADD eller med andre diagnoser.

Figur 22. Folkeskolesagerne i 2007 og 2008 fordelt efter diagnoser fra 2007.

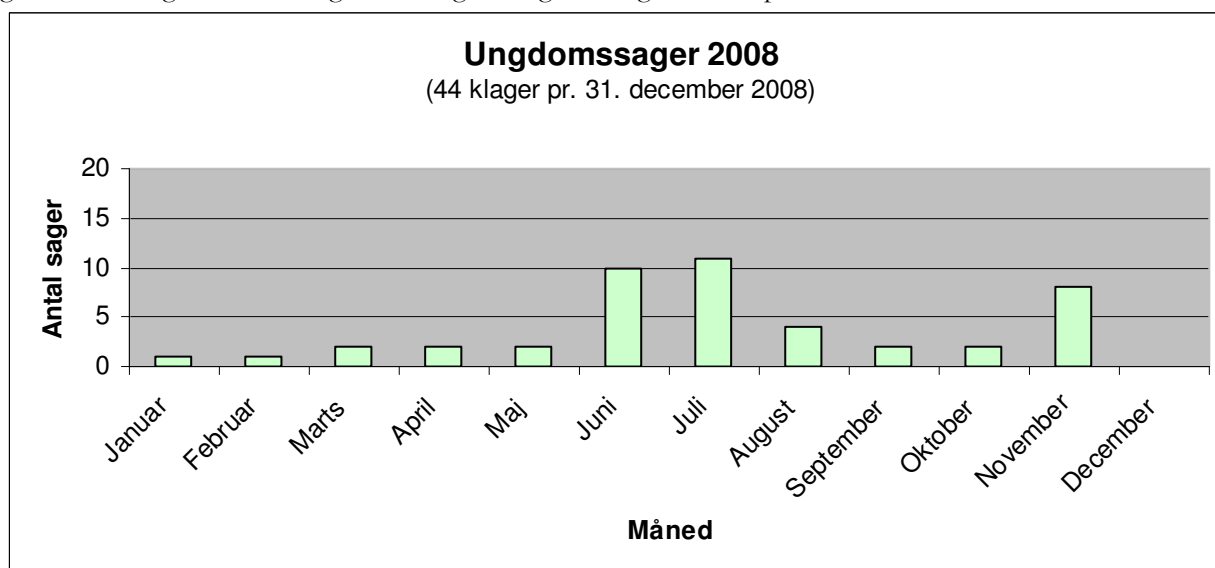

4.4 Ungdomssagerne

Loven om den ny ungdomsuddannelse for unge med særlige behov (lov nr. 564 af 6. juni 2007) trådte i kraft den 1. august 2007. Det er kommunen, der træffer afgørelse om tilbud om ungdomsuddannelse efter denne lov. Kommunens afgørelse kan indbringes for klagenævnet.

Klagenævnet modtog i 2007 i alt 3 klager over afgørelser efter lov om ungdomsuddannelse. I 2008 har klagenævnet modtaget 44 klager. De fleste klager er indgået i juni og juli. Klagerne fordelt på de enkelte måneder i 2008 fremgår af figur 23 nedenfor.

Figur 23. Oversigt over modtagelse af klager i ungdomssager fordelt på måneder

Det følger af lov om ungdomsuddannelse for unge med særlige behov, at den unge kan klage over kommunens afgørelse om tilbud eller afslag på tilbud om en ungdomsuddannelse. Den unge kan også klage over indholdet af ungdomsuddannelsen.

I 29 af sagerne er der klaget over kommunens afgørelse om afslag på tilbud om en ungdomsuddannelse. I de resterende sager (15) er der klaget over indholdet af den tilbudte ungdomsuddannelse.

Primo november 2008 blev regeringen og KL enige om den økonomiske ramme for ungdomsuddannelsen for unge med særlige behov. Det kan på den baggrund ikke udelukkes, at klagenævnet som følge heraf vil modtage flere klagesager i 2009 vedrørende ungdomsuddannelsen. De resterende 31 klager var ved årsskiftet 2008/2009 fortsat under behandling.

Figur 24. Fordeling af de 44 modtagne ungdomssager på regioner og kommuner

Regioner	Antal sager	Kommune	Antal sager
Region Hovedstaden	15	Lyngby-Taarbæk Kommune	2
		København Kommune	1
		Helsingør Kommune	3
		Gentofte Kommune	1
		Ballerup Kommune	1
		Gladsaxe Kommune	3
		Herlev Kommune	3
		Bornholms Regionskommune	1
Region Sjælland	8	Sorø Kommune	1
		Guldborgsund Kommune	1
		Næstved Kommune	2
		Stevns Kommune	1
		Vordingborg Kommune	1
		Holbæk Kommune	1

		Køge Kommune	1
Region Nordjylland	2	Thisted Kommune	2
Region Midtjylland	15	Skanderborg Kommune	2
		Århus Kommune	2
		Skive Kommune	1
		Horsens Kommune	1
		Lemvig Kommune	1
		Norddjurs Kommune	6
		Ringkøbing-Skjern Kommune	2
Region Syddanmark	4	Vejle Kommune	1
		Varde Kommune	1
		Esbjerg Kommune	1
		Fredericia Kommune	1

4.4.1 Afsluttede ungdomssager i 2008

Der er 16 afsluttede ungdomssager i 2008. De afsluttede ungdomssager i 2008 fordeler sig på 13 forskellige kommuner (se figur 25).

Figur 25. Sagens fordeling på kommuner

Region	Kommune	Antal sager
Region Hovedstaden	Gentofte Kommune	1
	Helsingør Kommune	2
	Lyngby-Taarbæk Kommune	1
Region Midtjylland	Herning Kommune	1
	Ikast-Brande Kommune	1
	Lemvig Kommune	1
	Skive Kommune	1
	Århus Kommune	2
Region Nordjylland	Thisted Kommune	2
Region Sjælland	Guldborgsund Kommune	1
	Slagelse Kommune	1
	Sorø Kommune	1
	Vordingborg Kommune	1
I alt		16

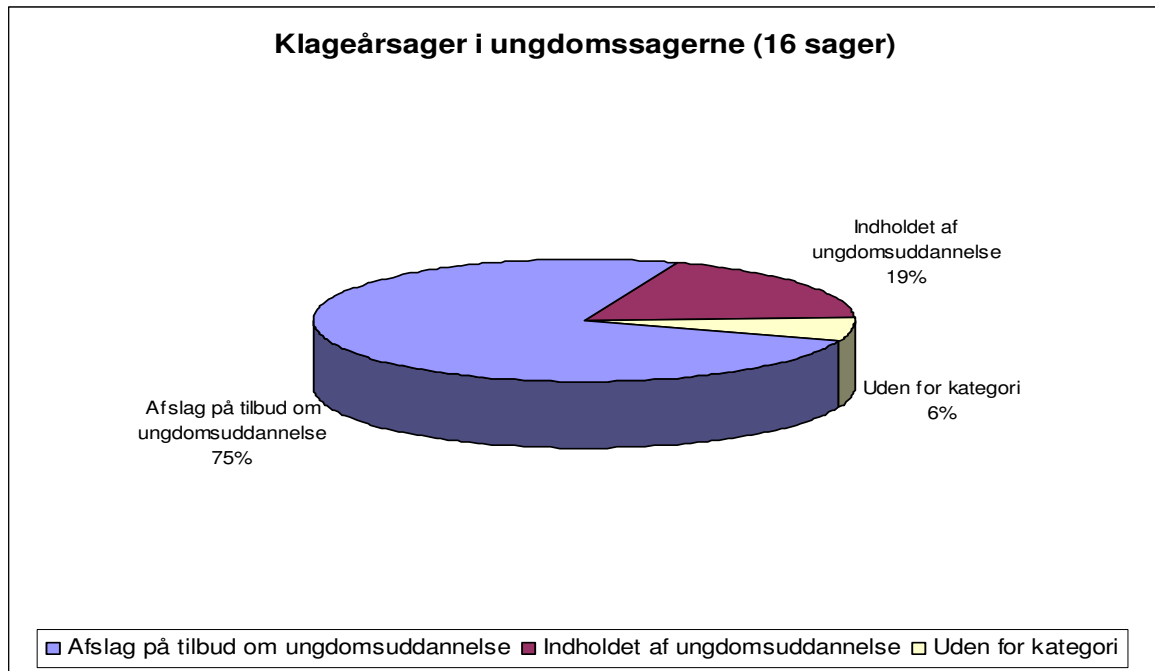
4.4.2 Klageårsager

75 % af de 16 afsluttede ungdomssager var klager over afslag på tilbud om ungdomsuddannelse.

19 % af sagerne var klager over indholdet i en ungdomsuddannelse. 6 % af sagerne falder udenfor kategori (se figur 26).¹⁴

Figur 26. Oversigt i klagerens årsager i ungdomssagerne

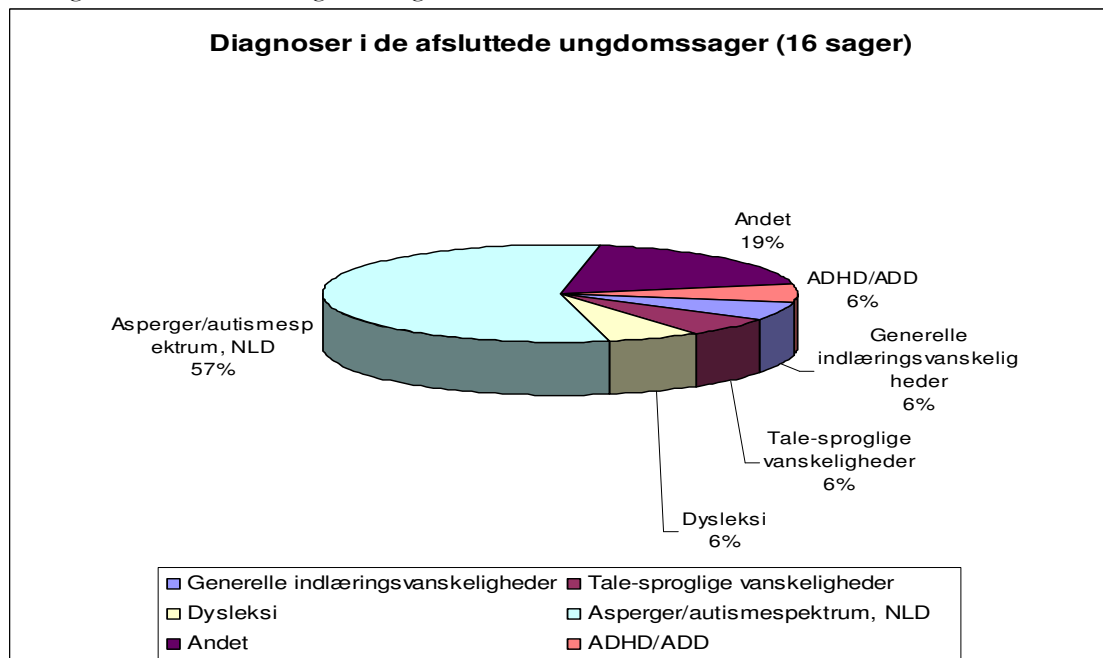
¹⁴ Betegnelsen "uden for kategori" kan blandt andet dække over sager, hvor der alene er klaget over kommunens sagsbehandling, eller hvor kommunen endnu ikke har truffet en afgørelse.

4.4.3 Diagnoser

Asperger/autismespektrum er den hyppigste diagnose/henvisningsgrund i ungdomssagerne, som den også var det i folkeskolesagerne. I ungdomssagerne tegner den sig for 57 % (se figur 29). I 19 % af sagerne, svarende til 3 sager, er diagnosen/henvisningsgrunden registreret som ”andet” (se figur 27). To af disse sager har ikke været realitetsbehandlet i nævnet.

Figur 27. Diagnoser i afsluttede ungdomssager

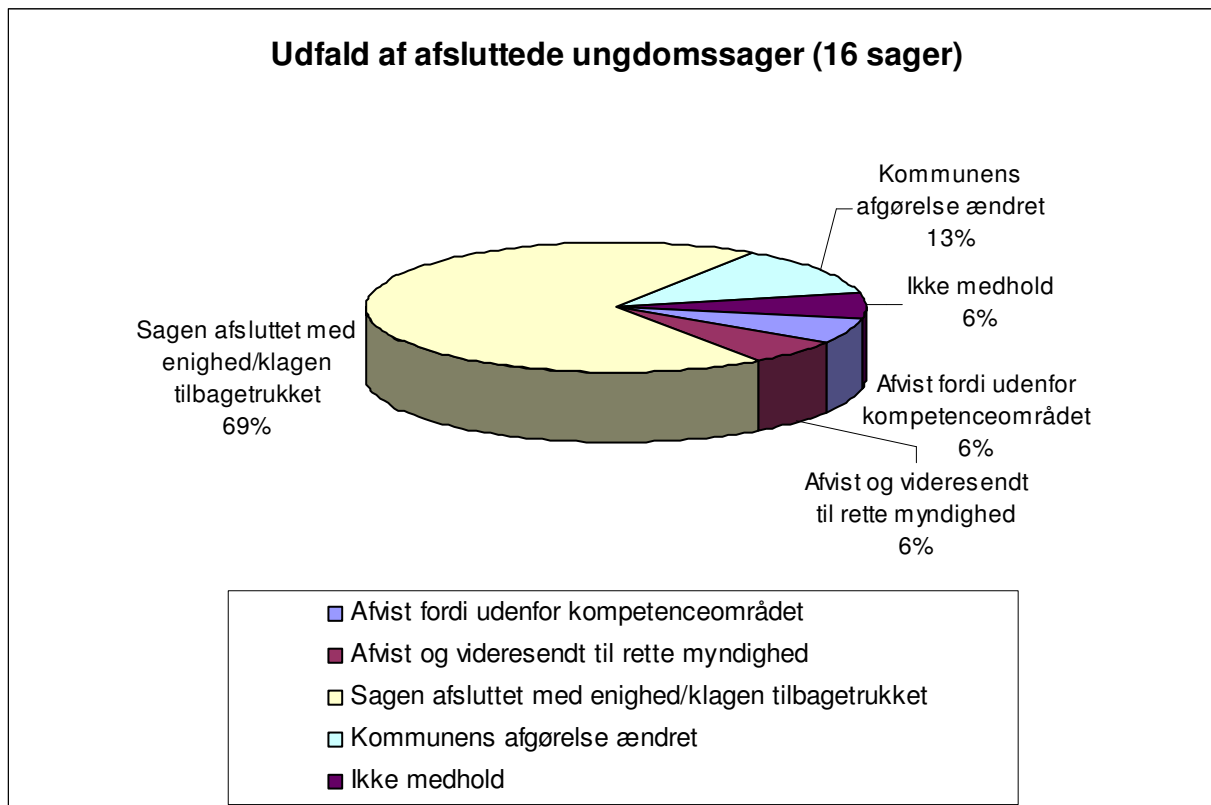

4.4.4 Sagernes udfald

I 69 % af de afsluttede ungdomssager valgte kommunen at genoptage sagen med henblik på at opnå enighed med klager, før klagenævnet traf en endelig afgørelse (se figur 28).

12 % af sagerne, svarende til 2 sager, måtte klagenævnet afvise. Den ene sag blev afvist og videresendt til rette myndighed, den anden faldt udenfor klagenævnets kompetenceområde (se figur 28).

Figur 28. Udfald af de afsluttede ungdomssager

4.4.5 Realitetsbehandlede sager

Klagenævnet realitetsbehandlede i 2008 tre ungdomssager. I to af disse sager blev kommunens afgørelse omgjort, mens nævnet i den sidste sag traf afgørelsen ”ikke medhold”.

4.5 Voksensagerne

Klagenævnet kan behandle klager over retlige spørgsmål i kommunens afgørelse i sager om kompenserende specialundervisning for voksne. Klagenævnet kan ikke tage stilling til indholdet af kommunens afgørelse, men alene til f.eks. om forvaltningslovens regler om bl.a. partshøring, begrundelse og klagevejledning er overholdt, og om kommunens vurdering af behovet for undervisning er foretaget på baggrund af et lovligt skøn.¹⁵

¹⁵ Bekendtgørelse nr. 378 af 28. april 2006 om specialundervisning for voksne, § 17, stk. 1.

I 2008 har klagenævnet afsluttet 28 voksensager, mens der i 2007 ikke blev behandlet nogen voksensager.

Voksensagerne fordeler sig på 14 forskellige kommuner (se figur 29).

Figur 29. Oversigt over voksensagernes fordeling på kommuner

Region	Kommune	Antal voksensager
Region Hovedstaden	Furesø Kommune	2
	Herlev Kommune	1
	Hvidovre Kommune	3
	Rudersdal Kommune	2
Region Midtjylland	Hedensted Kommune	1
	Randers Kommune	1
	Ringkøbing-Skjern Kommune	1
	Silkeborg Kommune	3
	Skive Kommune	2
Region Nordjylland	Mariagerfjord Kommune	3
	Rebild Kommune	4
	Aalborg Kommune	3
Region Sjælland	Roskilde Kommune	1
Region Syddanmark	Varde Kommune	1
I alt		28

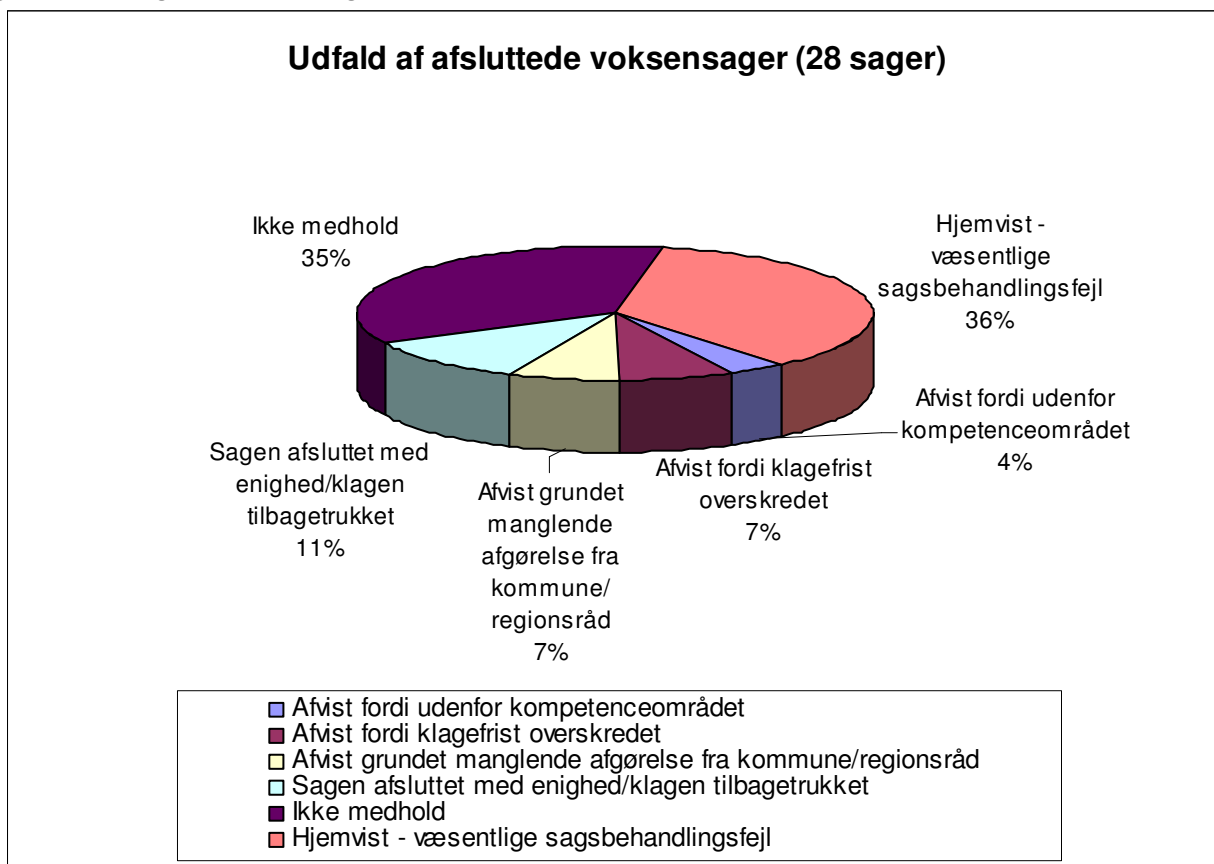
Da klagenævnet alene kan tage stilling til retlige spørgsmål i sager om specialundervisning for voksne, kan klagenævnet enten træffe afgørelse om, at sagen skal hjemvises til fornyet behandling i kommunen som følge af væsentlige sagsbehandlingsfejl eller opretholde kommunens afgørelse.

36 % af voksensagerne blev hjemvist til fornyet behandling i kommunen grundet væsentlige sagsbehandlingsfejl (se figur 30). I 35 % af sagerne traf klagenævnet afgørelsen ”ikke medhold” (se figur 30). Det vil sige, at kommunens afgørelse i 35 % af sagerne blev opretholdt, da klagenævnet ikke fandt, at der forelå sådanne væsentlige retlige mangler, at sagen skulle hjemvises til fornyet behandling.

I 11 % af sagerne valgte kommunen at genoptage sagen med henblik på at opnå enighed med klager.

5 af de 28 voksensager, svarende til ca. 18 %, måtte klagenævnet afvise, fordi de var udenfor nævnets kompetenceområde, klagefristen var overskredet, eller fordi der ikke forelå en afgørelse om specialundervisning til voksne fra kommunen.

Figur 30. Oversigt over voksensagernes udfald

Bilag 1. Udviklingen i antallet af klagesager

Figur 31. Oversigt over antallet af klager siden 2002

	Skoleår				Kalenderår	
	2002/03	2003/04	2004/05	2005/06	2007	2008
Antal modtagne klager	170	259	219	182	384	561
Antal realitetsbehandlede klager	95	142	123	101	144	186
Antal afsluttede klager	-	-	-	-	302	392

Figur 32. Oversigtsskema over sagerne i 2008 og 2007

2008	Overført fra 2007	Afviste	Enighed/klagen trukket	Realitetsbehandlede (Medhold, ikke medhold, hjemvisning)	Afsluttede
Småbørn	0	1	0	1	2
Folkeskole	80	77	107	162	346
Ungdom	3 ¹⁶	2	11	3	16
Voksen	0	5	3	20	28
I alt	83 ¹⁷	85	121	186	392

2007	Overført fra 2006	Afviste	Enighed/klagen trukket	Realitetsbehandlede (Medhold, ikke medhold, hjemvisning)	Afsluttede
Småbørn	0	0	0	0	0
Folkeskole	5	56	102	144	302
Ungdom	0	0	0	0	0
Voksen	0	0	0	0	0
I alt	5	56	102	144	302

¹⁶ Ifølge årsrapporten for 2007 blev der i 2007 modtaget to ungdomssager, mens det af nærværende årsrapport fremgår, at der i 2008 blev afsluttet tre ungdomssager, som var modtaget i 2007. Forklaringen på det er, at én af de tre ungdomssager ved optællingen i 2007 blev registreret som en folkeskolesag

¹⁷ Ifølge årsrapporten for 2007 var der 87 verserende sager ved årsskiftet 2007/08, mens det af nærværende opgørelse fremgår, at der er overført 83 sager fra 2007 til behandling i 2008. Det skyldes, at fire sager i første omgang blev registreret som 2007-sager, da klagerne vedrørte afgørelser truffet i 2007, men klagerne var først modtaget i starten af 2008.

Bilag 2 Oversigt over figurer og faktabokse.

Figur 1. Afsluttede sager i 2008 fordelt på sagskategorier	4
Faktaboks 2. Fakta om de afsluttede klagesager i 2008.....	5
Faktaboks 3. Fakta om folkeskolesager i 2008.....	5
Faktaboks 4. Fakta om småbørnsager i 2008.....	5
Faktaboks 5. Fakta om ungdomssager i 2008	5
Faktaboks 6. Fakta om voksensagerne i 2008.....	6
Figur 7. De afsluttede sagers modtagelsesdato fordelt på måneder.....	8
Figur 8. De realitetsbehandlede folkeskolesagers fordeling på diagnoser.....	10
Figur 9. Folkeskolesagerens antal og procentuelle fordeling opgjort på kommuner	15
Figur 10. Udviklingen i antallet af sager vedrørende Københavns Kommune	17
Figur 11. Klagerens årsager i de afsluttede folkeskolesager.....	18
Figur 12. Klageårsager i afsluttede folkeskolesager i 2007 og 2008:.....	19
Figur 13. De afsluttede sagers fordeling på klassetrin.....	19
Figur 14. De afsluttede folkeskolesagers udfald	20
Figur 15. Folkeskolesagerens udfald i 2007 og 2008:.....	21
Figur 16. Afgørelser i realitetsbehandlede sager i 2008	22
Figur 17. Afgørelser i realitetsbehandlede sager i 2007	22
Figur 18. Afgørelserne ”ikke medhold” og ”omgørelse” ved klager over afslag på støtte i den overvejende del af undervisningen vedr. alle kommuner/regioner.....	23
Figur 19. Afgørelserne ”ikke medhold” og ”omgørelse” ved klager over afslag på specialskole vedr. alle kommuner/regioner	23
Figur 20. Afgørelserne ”ikke medhold” og ”omgørelse” ved klager over afslag på specialklasse vedr. alle kommuner/regioner	24
Figur 21. Sagerens fordeling på diagnoser/henvisningsgrunde for 2008.....	25
Figur 22. Folkeskolesagerne i 2007 og 2008 fordelt efter diagnoser fra 2007.....	26
Figur 23. Oversigt over modtagelse af klager i ungdomssager fordelt på måneder	27
Figur 24. Fordeling af de 44 modtagne ungdomssager på regioner og kommuner.....	27
Figur 25. Sagerens fordeling på kommuner.....	28
Figur 27. Diagnoser i afsluttede ungdomssager	29
Figur 28. Udfald af de afsluttede ungdomssager	30
Figur 29. Oversigt over voksensagerens fordeling på kommuner.....	31
Figur 30. Oversigt over voksensagerens udfald	32
Figur 31. Oversigt over antallet af klager siden 2002.....	33
Figur 32. Oversigtsskema over sagerne i 2008 og 2007.....	33